

Vidurnakčio Giesmelė

Parašė
J. O. ŠIRVYDAS

GILIAI už sielos stveria išgirdus gražius ir harmoningus giesmės aidus, dainos liūliavimus ir muzikos tonus. Jie virpa oro elektronų bangomis ir rodos prašneka į žmogų kalba tos sielos, kurios mes nematome, bet kurias mes jaučiame ir apie kurias buvimą mums pasaulio dainiai ir filosofai byloja. Giesmės ir muzikos balsas turi savyje ką tokio dieviško, ką visų amžių ir visų pasaulio rasių bei tautų žmonija supranta.

Bet yra viena ypatinga giesmė — **Vidurnakčio Giesmė**, kuri pasilieka žmonijai simboliu ieškojimo šviesybės.

Pas mus dabar, po visą krikščioniškąjį pasaulį, priimta Gruodžio 24-tos dienos vidurnaktis sugiedoti tą symbolingą giesmę:

"Jau mums Mesajus tikras atėjo.."

Žmonijos istorijos rašytojai mums paliko miglotus aprašymus ir mytus, kuriuose minimi, kad daugybė buvusių didvyrių, išliuosuotojų, genijų, pusdievių, dievaičių ir dievų, esą gimę tai pustynėse, tai audrų ir perkunijų metu, tai debesiuose, ir dažniausiai — vidurnakty. Taip legendos sako apie Mėnį, Karma, Mozę, Buddą, Konfučę... visą eilę milžinų dvasės vadų ir dievų, kurie po ilgus amžius ant didelių žmonijos minčių viešpatavo, o kiti dar ir šiandien viešpatauja.

Šviesybės laukianti žmonija visuomet instinktyviai paskiria **vidurnaktį ir audras**, užgimimui savo didvyrių, pranašų ir dievų, nes tiki ir laukia, kad jie išves žmoniją iš tamsybių į šviesą ir Tiesą. Ir kiekvienais amžiais, apvaikštinėdamos savo didvyrių-pranašų atėjimą į šį pasaulį, įvairios žmonijos, tam tikrais laikais ir tam tikrais žodžiais, vis giedojo šią Vidurnakčio Giesmę:

"Jau mum Mesajus tikrai atėjo..."

Tai gili, griaudi ir iškilinga giesmė! Nes ji yra symbolius vargstančios ir prie šviesos bei Tiesos alkstančios žmonijos.

Nors, amžiams bėgant, rodos civilizacija plečiasi ir kultūros išsivystymas žmonijos gyvenimą nuolatos lengvesniu padaro, vienok niekuomet dar negalima pasakyti, kad visa žmonija jau yra laiminga. Pasaulis dar tebėra pilnas skriaudikų ir nuskriaustųjų, purvų ir melų, tamsybių ir neteisybių. Ir paklausk šiandien kiek-

LINKSMŲ KALĖDŲ

Linkime visiems mūsų bendradarbiams, šėrininkams, rėmėjams, skaitytojams ir draugams.

"V." Red. ir Adm.

vieną žmogų, nuo turtingiausio iki žemiausio vargdienio, vis rasi gyvenimu nepatenkintu, vis dėl ko nors vargstančiu.

Ir karaliaus ir elgetos kūdikis ateidamas šin pasaulin, spaudžiamas skausmo replėmis, pirmiausį balsą išduoda su verksmu. Ir karalius ir elgeta užbaigia savo gyvenimą tarp tų pačių skausmo replių — jiems akis paskutinį sykį užmerkus, nusirita per veidą paskutinė griaudi ašara, tarsi tardama paskutinį — "Sudieu!..."

Dėlto visi laukia ko geresnio ir laimesnio ir gieda tą vidurnakčio giesmelę.

Jau netoli du tūkstančiai metų, kaip krikščioniškasis pasaulis Kalėdų naktį sveikina kadaisia gimusį Didį Vaikelį — gimusį vargingame Žydijos miestely Bethleheme ir būtinai gimusį vidurnakty. Kokiuose metuose, kokio mėnesio, kokią dieną ir kokią valandą Jis ištikrųjų gimė, religijos istorikai nesuranda, nesutinka ir dar niekas ir niekuomet teisingai nenustatė. Tačiau tas nesvarbu. Gana buvo to, kad tapo parinkta viduržiemis ir **vidurnaktis**, sekant legendomis ankstyvesnių pranašų ir dievaičių. Didesnė svarba būta dedama, kad užlaikius nemirtingąjį vidurnakčio simbolį, idant šviesos ir Tiesos tebeieškanti žmonija, dar kelinta-milioninį kartą galėtų vidurnakty su vilčia pragysti:

Jau mums Mesajus tikras atėjo!

Ar atėjo, tai klausimo negali būti. Jisai, tas galingas Mesajus, jau milijonais kartų šin pasaulin atėjo. Jisai atėjo netik į mūsų menkutę Žemės planetą, bet į milijonus kitų pla-

netų ir milijonus kitų pasaulių, kuriuos mes nakties glūdumoje — vidurnakty — begaliniuose dangų plotuose matome, nujaučiame, nuspėjame, tik dar nežinome, — nes esame perjauna žmonija ir šviescs bei Tiesos per mokslą dar nepasiekėme.

Jisai atėjo per graikų Prometėjų, kuris pirmutinis iš dangaus dievų pavogė ugnį ir atnešė ją dar urvuose gyvenantiems žmonėms (troglodytams) susišildyti ir apšviesti.

Jisai atėjo per Mėnį, kuris sukūrė galingą senovės Aigyptėnų civilizaciją.

Jisai atėjo per Sokratą, kuris daug amžių dar prieš Kristų, panašų mokslą skelbė ir dėl jo nunuodytas numirė. Jisai atėjo per Mozę, kuris tikrenybėje buvo pačios krikščionybės uždėtoju dar už dvylikos šimtų metų prieš Kristų.

Jisai atėjo per indusų Karma, išmokinti žmoniją suprasti savo mąnkas proto jėgas, sulyginus su Visapasauliniu protu, kuris iš Gamtos tik labai po truputį ir išlėto žmonijon ateina.

Jisai atėjo per senovės mongoliškųjų lygumų pusdievius Buddą ir Konfučę, kad pripratinus žmoniją ty liai ir ilgai — per visą gyvenimą — galvoti: kas mes esame, kur einame, ir spėlioti: kas mūsų laukia.

Jisai atėjo per Kristų iš Nazareto, ir pirmą sykį pravedė dievišką mintį, kad žmonijoje neprivalo būti nei ponų, nei vergų, — kad augščiausi žmonijos idėja yra — **kuoplačiausias liberalizmas**.

Jisai atėjo per Mahometą sujunginti pasaulinē pažangon barbarizme sužlegusį turkmėnų rasės pasaulį.

Jisai atėjo per Liuterį duoti sutrenkimą pasileidusiam ir patvirkusiam "oficialės" krikščionybės trustui, kuris pradėjo deginti ant laužų žmones įgimusius su dieviška ugnėle mokslo ir pasaulinės pažangos.

Jisai atėjo pavydale dainos ir muzikos, kuri saldina ir švelnina žmogaus sielą.

Jisai atėjo pavydale elektros, kuri stebūklingai iš padangių nutraukia žmonijai neišpasakytą ir dar nesuprastą galybę, viską judinti, šildyti ir apšviesti.

Jisai atėjo pavydale dar stebūklingesnio radijaus, kuris per orą atnešė į žmonijos namus muziką, dainas, kalbas; kuris momento laiku iš tolimų šalių ir per vandenynus leidžia

žmonėms su savo brangiais asmenimis pasimatyti ir pasikalbėti.

Jisai dar ateina ir ateis kitais visokiais vardais ir pavydais; ateis šimtais, tūkstančiais ir milijonais kartų tas pasaulio nuolat laukiamasis

Mesajus ir kiekvieną kartą vis daugiau mokslo, šviesos ir Tiesos beiškanti žmonija, iš tamsybių vidurnakčio giedos iškilmingą giesmelę:

— "Jau mums Mesajus tikras atėjo!..."

Kalėdų Papročiai

Rašo K. Širvydienė

Kalėdos tai yra metinės šventės, apvaikščiojamos, atminties gimimui mūsų pasaulio Genijaus, Kuris turėjo drąsą užtarti biednuomenę ir su jais dalintis savo vargais, bėdomis, sykiu ir kančiomis. Jis pravedė žmoniškumo idėją tarp žmonių, už tai jį valdžia, dvasiškijos ir valstybės, nukryžiuojo ant medžio kryžiaus. Dvasiškija bijojo, kad per Kristų žmonės pamatys, jogei juos labai išnaudoja; kankina ir baido visokiomis baidyklomis; todėl jį gaudė, papirkinėjo tokius žmones, kurie už grašį pardavė savo geriausius draugus, tų tarpe buvo ir Kristus, kuris baisioje paniekoje, mirė apleistas visų; tik Jo motina alpo prie jo.

Jo baisi mirtis davė daug ir gerų pasauliui permainų ir geresnę pusę. Bet, kad visados gyvenime yra dvi pusės — gera ir bloga, — taip ir Kristaus paliktoje religijoje yra gerų ir menkesnių pusių; ir šiandien blogesnių pusių tiek daug susidarė, kad jos jau pergali geresnes ir šiandien Kristaus religija yra visaip iškraipoma ir purviną politiką.

Nebėra teisybės pas religijos vadovus. Ir jeigu dar syki ateitų Kristus ant žemės, tai dvasiškijos valdžia Jį vėl nukryžiuotų, kaip ir pirmiausia nukryžiuojo; nes Kristus jokiū būdu nesutiktų su dabartiniais kunigais. Verktų Kristaus akys, kad iš Jo kančių ir kraujo padaryta vėl pragaras ant žemės.

Gryžkim prie šios metinės šventės papročių liaudyje. Štai visi papročiai mūsų parapijos — Južintų ir mūsų kaimo — Kuprių.

Per metus ne esti lygybės: turtingesni važiuoja kas savaitę bažnyčion, biednesni eina pėsti. Turtingesni sakydavo, kad pėsčio malda esanti "geresnė." Bet artinantis Kalėdoms visi susilygina. Jau Kūčių vakare sueina vieni pas kitus ir susitaria, kad Kalėdų naktį visi turi važiuoti, niekas neturi eiti pėsčias. Ukininkai pakinko visus arklius, kiek kas turi ir visi turi važiuoti; tik palieka gospadinę vieną namie.

Kūčių dienoje yra įpratimas nevalgyti per dieną; netik nevalgyti, bet nieko ir burnon įdėti. Vyrams, kaip vyrams; bet moterims, tai bėda: juk jos verda, kepa ir reikia ragauti, o negali. Tai jos štai ką įvedė: visus valgius rengti be druskos, tai nereikės ragauti.

Kūčiose turi būti šitų daiktų: 1) baravykų, 2) žuvų ar silkių, 3) medaus, 4) baltų žirnių išvirtų be drus-

kos, 5) aguonų su šutintais kviečiais. Jei kurie neturi virš minėtų valgių, tai skaito nepilnas Kūčias.

Kūčių vakare turi būti visi gražiai apsitašę ir visi turi būti ant vakarienės. Visiems susėdus prie stalo, gospadorius paima vieną plotkelę ir sulaužo į tiek dalių, kiek randasi šeimynos; kuriam imant iškrinta plotkelės šmotukas, tai tas turi mislyt, kad jau jis nebesulauks kitų Kalėdų. Pasiėmę po plotkelės šmotuką visi sustoja ir gieda giesmę "Gul šiandieną jau ant šieno karalaitis šio svieto." Užbaigę, sėdas visi ir sema žirnių po sauja ir visų valgymų, kokie yra ant stalo. Valgo visi rimtai. Pavalgę visi nešas savo indus mazgoti. Išmazgoję ir vėl padėsto ant stalo, del mirusių vėlių (nes žmonės tiki, kad ateina ir vėlės valgytų). Tą padarę merginos bėga lauk klausyti, kurioje pusėje loja šuo, tai iš ten laukia jaunikaičio atjojant.

Kūčių naktį nelabai žmonės miega, bet sako visokias pasakas apie Kristų, kaip Jį žydai visaip kankino ir tt., kaip jis darė stebūklus. Sulaukę 12 nakties, jau pradeda keltis ir rengtis bažnyčion. Pirmiausia apsiprausia, paskui sėda prie stalo ir valgo, ką randa palikta vėlių. Pavalgę jau eina kožnas pas savo kormaną, kuris žadėjo nuvežti.

Gaspadinė likus viena triūsiasi apie namus. Pirmiausia ji nukrausto stalą, nuima šieną ir žiūri, kokių grūdų ras po šienu: jei randa koki, tai linksma; o jei ne, tai liūdna, nes tiki, kad ateinančią vasarą nebus derliaus. Šieną išdalina visiems gyvuliams po kuokšteli.

Parvažiavę iš bažnyčios visi sveikinas, sakydami: "Sveiki sulaukę šv. Kalėdų!" Kiti atsako: "Su jūsų mylista."

Kalėdų pietų susėdę, visi gieda: "Sveikas Jezau mažiausias, kūdikėlis brangiausias." Pavalgę visi eina gulti ir ilsisi. Tą dieną nevalia niekur eiti, nes skaitydavo labai didelė šventė. Taigi ir vaikų neleidavo niekur; o vaikams — tai jau peilis būti namie!

Tai tokie buvo papročiai mūsų kaimo 48 metai atgal, kai aš dar buvau maža. Norėtūsi žinoti, ar ir dabar tebėra tokie papročiai Južintų parapijoje. Kad kas aprašytų, tai būtų galima numanyti, — ar žmonės vystosi pirmyn, ar dar tebėra tokiais.

Turtingas pats savęs nepažįsta; neturtingo nepažįsta kiti. —

Ispanų Priežodis

Kalėdos

Atėjo laimingos, snieguotos kalėdos;
Širdingai jų laukė žmonelės visi.
Ražančių pakarkinę, valgyti sėdos,
Ir plotkų užkasti laimingi, linksmi.
Pavalgęs, senelis bažnyčion kripina
Klausyti trejopų šventųjų mišių;
Algas gospadorius tą dieną dalina
Ir linksmina širdis jaunujų tarnų.
Raudonos, laimingos merginos —
tarnaitės.

Kad gavo už kruviną darbą grašius,
Ir šneka: kaip pirks sau tresus,
skepetaite.

Kaip bus, kaip viešės pas mielus tėvus.

Berniukas ir džiaugias; šiaip-taip apsirėdęs.

Jau eina jis neva mišių išklaustyt,
Bet mūsų kalėdos ne tam juk kalėdos
Kad laiką bažnyčioj tą dieną daryt.
Per ištisus buvęs metus be skatiko,
Berniukas nors šiandien juk tur pasidžiaugt.

Bažnytikiemy draugą jisai susitiko,—
Reik džiaugtis. Bet kaip? Tai pas Ickų reik traukt.

O Ickus taip geras, taip barzdą atkišęs.

Visus jisai, rodos, nor šiandien bučiuot;

Iekienė vėl raktų krūvas prisirišus,
Degtinę tik skubina-skubina duot.
Ir geria berniukai ir pinigų leidžia,
Vaišina viens kitą jaunieji draugai;
Visi užsigert kuo daugiau tiktai geidžia

Ir teka sparnuotos jų kalbos, juokai.
Kam metuose jie ik kalėdų taip kentė
Ir kantriai taip laukė kalėdų šventų?
Kam šiokių blaivystė šventadienius šventė?

Nors syki reik gerti ant metų visų!
Kam kruviną prakaitą metuose liejo,
Kaip šalo, kaip snigo, kaip buvo lytus?

Tai šiandien jiems alga užtai užmokėjo:

Už darbą jie gavo kelis skatikus.
Tai džiaugkitės, gerkit, jaunieji berneliai!

Aš verkčiau, jūs vietoj, bet džiaugkitės jūs:

Tai geriate prakaitą savo, broleliai,
Tai darbą ant svetimo lauko, vargus.
O kaip aš čia geisčiau, kad jums tik galėčiau

Ne tokią, gražesnę, linksmybę išteikt:

Aš jums po knygutę įbruktį norėčiau
Kad būtų šventadieny jums ką bent veikt.

Parodyčiau jums aš gausingą šaltinį,
Naudingas galėtumėt semti žinias,
Jos duotų linksmumo daugiau už degtinę:

Galėtumėt vargo draskyti pynes.
Bet vargšai! Nematote šito jūs tako
Ir leidžiat jaunystę tamsybėj akloj...
Bet ką čia... kam reiktų, tie nieko nesako,

O manęs klausyti, kas jums čia galvoj?!...

P. Vaičaitis

Eglaitės Pasaka

Parašė
Perkūno Oželis

AUGAU aš tankaus miško prašvais-tėje. Tai buvo toli nuo miesto, žmonių, civilizacijos. Žmonės labai retai matydavau ir neperdaugiausia apie juos žinojau; užsuka, būdavo, koks praėivis-paklydėlis, paguli pauksny, pasigėri mano gražumu: tvarkingai išskėstomis šakomis, tiesiai, kai žvakė, išaugusia viršūne, ir nueina sau iš kur atėjęs.

Augdama aš visko pergyvenau. Žiemą šaltis mane kankino, sniegas žemyn lenkė šakeles, vėjas laužė-traškino mano dar jaunutį kūną. Vasaros metu gėrėjaisi žalumynais, klausiausi paukščių čiulbėsiui, rytmečiais sidabrine rasele prausiausi. Vasara man ypač tiko, nors ir žiemą, kuomet šviesdavo baltasai mėnulis, tūkstančiai žvaigždelių padanguose pasišokinėdamos žaidė, ir būdavo neblogiausia.

Vieną šaltą žiemą, kuomet didelis speigas mano visą kūną rodos apušęs lapą rebino ir nė mažiausios šakelės negalėjau iš po storos sniego plutos pajudinti, pamačiau būrelį žmonių. Jie ėjo lėtai, nešėsi kirvius, vis dairėsi, žiūrėjo į eglaičių viršūnes, kaž ką tarp savęs kalbėjosi.

Pagaliam priėjo ir prie manęs. Ilgai vaikščiojo aplinkui, žiūrėjo, kalbėjosi.

— Man rodosi, kad gražesnės ir tinkamesnės visame miške nėra,—sakė vienas.

— Ir man taip rodos, — atsakė antras.

— Šitą, taip šitą kirskim, — pridūrė trečias.

Tai išgirdusi, visa nutirpau, pastirau. Nė šalčio nejaučiau. Visas kūnas tartum didžiausia liepsna užsiliepsnojo.

O žmonės, atsijuosę diržus, numetę storus, sunkius kaolinius ir pasismaginę kirvius, pradėjo mane kapoti.

Kirto be pasigailėjimo ir taip smarkiai, kad net mano šakelės drebėjo ir drabstė žemėn nuo save baltus, sušalusius sniegus.

Dakirto iki pat širdies. Pajutau skausmą, pradėjo darytis graudu, nes žinojau: reiks skirtis su savo draugais medeliais, gal negirdėsiu daugiau paukščių čiulbėsiu, nesžiūrėsiu į skaidriai užtekančią saulutę, nematysiu tos daugybės gražiai mirguojančių žvaigždelių, to balto mėnulio. O kur mane, pagaliau, tie žmonės nuvežs? Kur jie mane padės?...

Taip bemįslydama, apsiopyliau graudžiomis-graudžiomis ašaromis. O tuom tarpu pasijutau ant šalto sniego begulinti-bety-santi....

Žmonės gi, apkapoję man, apysausas iš pažemių šakeles, užvertė mane ant vežimo, priėjo storomis virvėmis ir išsivežė.

Išvažiuojant iš miško, dejavau, aimanavau, atsiveikinau su savo draugais:

— Sudiev, medeliai! Sudiev mano jaunų dienų draugai! Sudiev visiems! Aš jumis jau, turbūt, niekad-niekad nematysiu!...

Kur mane vežė, ką rengėsi su manim daryti — nė mažiausio supratimo neturėjau, ir tai sužinojau tik kelintoje dienoje, kuomet atsidūriau didelėje aikštėje.

Stengiausi sužinoti, kur esu—nepavyko.

Tik sekamą dieną prie manęs susirinko daug darbininkų. Jie, pirmiausia iškasė giloką duobę, parišo mane ilga virve, pradėjo traukti, kelti. Aš pamažėl stojausi, kilau, ir galop pasijutau bestovinti, kaip ir kituomet miške būdavo.

Dabar tai vėl drąsiai iškėliau galvą, apsidairiau. Niekur nė mažiausio medelio. Visur tik augšti namai, mūrai, bokštai, žmonių skubi eisena, jų trukšmas, užėsęs. Sužinojau, jog tai mieste esu.

Nors mane skausmai raižė, vieta nela-

bai tiko, nuobodu be priprastų kasdienių draugų-medžių, bet, visviena, maniau, gal bus nearšiausia, pakenčiama. "O, pagaliau, gal dar ko geresnio sulauksiu? Gal jie, tie piktieji žmonės, mane čia kokiems ypatingiems tikslams rengia? Pažiūrėsiu".

Darbininkai dirbo dar keletą dienų. Jie raižgė mane visokiais raiščiais, sagiojo ant mane mažas, visokių spalvų lemputes, dėjo įvairius žibučius. O ant pat viršūnės prisegė didelę, baltą, gražią žvaigždę.

Darbininkams dirbant, daugelis žmonių sustodavo prie manęs, žiūrėdavo. Nekurie tarp savęs kalbėjosi: "Kaip tik viskas bus užbaigta, ateisim pažiūrėti. Graži bus tai eglaitė."

Vieną gi dieną.

Ir ypatinga tai diena buvo!

Jei ir visą amžių gyvenčiau, jos niekad neužmirščiau. Iš pat ryto lengvas sniegelis pabaltino miesto gatves, mūrus ir dailiai apdengė mano visuomet žaliuojančias šakeles.

Dar ankstyvam popiety prie manęs rinkosi vis daugiau ir daugiau žmonių. Dauguma jų nešė įvairius ryšulius, dėjo šale manęs, kabino man ant žemutinių šakelių.

Aš tik žiūrėjau, dairiausi.

— Ir kas gi dabar čia bus? Ką jie čia tokio rengia? — žingeidavau.

Bet laukiau ir laukiau su didžiausia nekantrybe.

Sutemo. Miesto didysis trukšmas nutilo. Ant augštų namų, gatvėse ir krautuovėse sužibo žiburiai. Apie mane, visoje aikštėje buvo tamsu, nors girdėjosi daugumos žmonių kalbos, nerimastis, lūkuriamas. Jaučiau kaip mano pašonėmis švaistėsi jų kodaugiausia.

— Ar jau pradėt? — pagaliau išgirdau kaž kieno tai balsą.

— Taip, jau laikas.

Ir staigiai aš visa paskendau gražiausiose šviesose. Vienos raudonos, kitos žalios, trečios geltonos, ketvirtos dar kitokios švieselės apipylė mano žalias, plona gūnele padengtas šakeles. Ant pat viršūnės baltoji žvaigždė, rodos kokis tai simbolis, vilioje viliojo kiekvieno akį, švietė rodos tikra padangio žvaigždė.

Žmonės, pamatę mane tartum saulės spindulių šviesoje besimaudančią, nusiėmė kepures, nulenkė galvas. Iš jų krūtinų pasigirdo sunkūs atdūsiai. Nekurie sakė:

— Kalėdų eglaitė! Kokia graži! Tokios dar niekad nebuvo!

Aš dar drąsiau pasidairiau.

Aikštė pilna žmonių. Iš visų pusių aš apsupta mažų kūdikių. O visų arčiausia mano pašonėj stovi senas-senas žilnis ir širdingai žiūri į mane, į kūdikius, į susirinkusią žmonių minią.

Man besidairant, pasigirdo muzika. Po muzikos sekė skardžios koro dainos, paskui kalbos. Mažai pertraukai praslinkus — vėl muzika, kalbos, dainos.

Ilgiausia ir gražiausia kalbėjo senis žilnis. Jis pasakojo apie kokį tai kilnų žmogų. Sakė tas žmogus kadaise visą savo gyvenimą pašventė delei kitų žmonių gerovės. Jis dirbo ir mirė dėl jų. Jis norėjo, kad visame pasauly, tarp žmonių meilė ir santaika viešpatautų. Jis troško vargdieniams suraminimo. Jis dalinosi su žmonėmis paskutiniu duonos kąsniu. Jis darė visa, kad tik tiems žmonėms, ypač vargdieniams, geriau būtų šiame pasauly gyventi. Rytdiena, Kalėdų Diena, pagal senio, esanti to žmogaus gimtadienis. Tą gimtadienį žmonija kasmet mini. Ir mini ne dykomis. Jie teikia dovanas tiems, kurie tokių dovanų yra reikalingi. Jie gieda giesmes, dainuoja dainas, idant reiškus džiaugsmo tos dienos sulaukus. (Sako kuomet tas žmogus gimė, tai tūli karaliai teikė jam dovanas. Senelis pasisakė esąs Kalėdų Diedukas ir tai atminčiai atėjęs apdovanoti čia susirinkusius miesto vargdienius kūdikius.

Seneliui užbaigus kalbą, vėl paplito muzikos garsai, suskambo dainos. O senelis pamojo susirinkusiems vaikams ranka. Būrys vaikų apspito jį iš visų pusių. Senis ėmė nuo mano šakų jau seniau čia sukabintus ryšulius ir svaidė juos vaikams. Šie graibstė, klykė, šūkavo, džiaugėsi.

O visoje aikštėje girdėjosi skardūs šauksmai, sveikinimai:

— Linksmų Kalėdų! Linksmų Kalėdų!

Aš į visa tai bežiūrėdama, tirpau džiaugsme.

Tiek laimės, tiek smagumo man dabar tenka pergyventi! Manau, jei mano draugai-medeliai, kurie liko miške gyventi, tai pamatytų, man labai-labai pavydėtų. Juk aš taip gražiai aprėdyta! Tiek daug ir tokių linksmų žmonių į mane žiūri ir manimi smagėjasi! Aš tokiai kilniai apeigai čia pastatyta! Aš Kalėdų Eglaitė!

Po to dar keletą vakarų aš stovėjau didmiesčio aikštėje švieselėmis pasipuošus. Žmonės vis dar ėjo prie manęs, žiūrėjo, gėrėjosi manimi.

— Graži eglaitė! — sakė.

Galop užgeso švieselės. Laukiau jų dar kuomet nors vėl užsiplieskiant. Bet tai buvo beviltingas laukimas, nes nuo žmonių sužinojau, kad jos man daugiau jau niekad-niekad nebešvies...

O skausmai mane visą raižo. Širdis vos tik plaka. Visu kūnu veržiasi paskutiniai mano gyvybės syvai. Silpnėju. Žinau — netrukus mirsiu, vėliau išmes mane kur patvorin, sukapos malkoms, sukurins, sunaikins. Žūsiu aš amžinai. Neliks mano nė mažiausio pėdsako šiame pasauly. Bet žinau, jog tą naktį, tas taip skaidriai ant manęs žerėjusias švieses, tas kilnias apeigas daugelis per metų metus minės. Daugelis kalbės, kaip puikiai, kaip išdidžiai aš tuomet išrodžiau, kiek laimės ir smagumo žmonėms suteikiau!

Ir tuomi aš didžiuojuosi.

Smagu man, kad aš iš daugumos, iš tūkstančių-tūkstančių kitų eglaičių buvau išrinkta karalaitė, Kalėdų Eglaitė!

Juk geriau mirti jaunai bet garbingai, nė kad ilgai gyventi ir nieko gero šiame pasauly nenuveikti.

Kalėdų ir Naujų Metų Naktys

Rašo K. Kumpauskas

— Ak, ir kokie gi pasiutę šalčiai! Antanai, ar tu miegi? — pakėlęs iš po skurlių krūvos galvą, klausė Petras savo draugo.

— Vėlnias čia tau užmigs! Švilpia, čypia pro visus plyšius vėjai, dantis su dantimi nesusieina, visas drebu nuo šalčio, nors pasiusk... O prakeiktas gyvenimas! Dirbk, nešiok visą dieną plėtas ant pečių, o čia tau ir poilsis!... — nervingai, it vilkas, kalėdamas dantimis ir sieloj keikdamas savo žiaurų likimą, atsiliepė Antanas.

— Taip ir aš tau tą patį dalyką norėjau pasakyti. Ak, gyvenimas, gyvenimas!... Antanėli, kas bus toliau, jei šis mūsų gyvenimas nepalengvės, nepasikeis, o liks toks pat, kaip buvęs? Jei ne — geriau negyventi... geriau... Tikrai neištversiu!... O, pasiutęs likimas!... Ak, ką aš kalbu?! Juk sieloj toks noras gyventi!.. Ar žinai ką, Antanėli? Šiandien juk Naujų Metų naktis... — linksmesniu balsu, pilnas vilties, lyg būtų užmiršęs savo gyvenimo ratą, prabilo į Antaną.

— Hm, Nauji Metai?! Na, ir kas tokio? Ko taip linksmai reiškiasi tavoje tie du tušti paprasti žodžiai? O gal jauti ką nors Gal girdėjai darbdavį gyvenimą palengvinsiant? Sakyk, greičiau sakyk! — skubodamas klausė, džiugiai paskutinius žodžius tardamas.

— Ne, apie tai, tai nieko negirdėjau, bet... Nauji Metai — nauja laimė...

— Nauja laimė?! Cha, cha, cha,... Juoku ašaras nori nutrinti nuo veido! Tu turbūt sapnuodamas su manimi kalbi, kad tokius niekus plepi? Nauja laimė... cha, cha, cha... Pirmą pagalvok ir prisimink, kokią gi tu "laimę" šių pasenusių metų pradžioj sutikai? Gal tu skaitai už laimę, kaip primenu, sakeisi sapną, kuriame valgei gardžiai iškeptą gaidį ir gėrei vyną, kuris tirpstant sniegui, nuo lubų tekėjo tiesiai tau burnon? Cha, cha, cha... tai laimė!... Na, saldžių, tokių pat sapnų ir šiandien sutinkant Naujus Metus tau linkėju!... Tik gaila — vynu, tai tikrai neberagausi šią nakt, nes taip baisiai šąla, brrrr... ū-ū-ū!... Ar girdi? — paklausė baigdamas pilnus smailos ironijos žodžius.

— Girdėjau, girdėjau, — tik tiek tepasakė, nes ironija, šaltis, skausmas ir skurdas užčiaupė lūpas.

Nutilo abu ir tik ilgai dar buvo girdėti jų dantų kalenimasis, rangimasis po lovas. Į rytą nualinti šalčio ir skurdo sumigo...

Ištikrųjų Laimingų, ne žodžiais tuščiais, beprasimais, bejausmais, bet karšta širdimi, gryna siela, Naujų Metų linkiu jums, vargšai!...

o o

— Nauji Metai! Nauji Metai! — šaukia jauni, šaukia seni, turtingi ir vargšai.

— Šalin, Senųjų Metų ydos! Šalin visa tai, kas buvo pragaistinga sau ir kitam! — aidų aidais, it perkūnais dunda visa žemė, it žaibai prakrieja pro akis pirmose Naujų Metų dienos. Pasizadėjimų pasizadėjimai, rodos; visas pasaulis nebetas!

Ar ilgam visa tai?! Skrenda pasizadėjimų pasizadėjimai iš kiekvieno lūpų, taip nepaprasti; dunda, it perkūnų gaudesiai į nežinomą, slaptinę ateitį, nyksta tén ir vėl ramu, ramu, it po didžiulės audros. Žiūrėk, ir vėl tas pats praeties pasaulio veidas, ir vėl tie patys Seni Metai. Taip, Seni Metai, baisesni dar ir už praeties, už dingusius metus!...

Baisesni delto, kad tie "gražūs" pasizadėjimai buvo vien tik tuščias kanuolės šovinys, kad sotus alkanas neatjaucia...

Daugiau darbų, o ne žodžių!...

o o

Vai, nutilkit vėtros ūžę,
Aplink senąją bakužę —
Nauji Metai juk šiandie! —
Naują Laimę neša jie!...
Tad aptilk skausmų krūtine,
Greit ir tau gal švies aušrinė!...

NAUJŲ METŲ ANGOJ

Apylinkės ruože nubalę laukai.
Kur siela nuklysi — svajojantys plotai
Paniūrę, sustyrę... kelyj, nesvajotai,
Vilioja rytojun migloti takai.
Dvejonėj sustoję mūs' širdys aidėja,
Kutena mūs' žemė ir liūdną blakstieną,
Ir kaupia mums viltį su švintancia diena.
Juk gimstantys metai senus metus veja.
Tad sklyskite sielos džiaugsmų spinduliai!
Sužiebkite gaisrą atgimstančio Ryto
Ir siekite Saulės ugnim nudažytos, —
Mums Metai Naujieji su aukso keliais!...
L. Skabeika.

Baime ir meilė drauge nevaikščioja
Balsas iš burnos išėjęs nebesugrįžta.
Bėda bėdą vėja, vargas vargą remia
Be tinklo nesugausi, be ginklo nenušausi.

Be žvakės ir danguj tamsu.

Be aukso ir sviesybė temsta.

Čia žodis, čia ir darbas

Amžinasis Žydas

Rašo A. J. Jokubaitis

Netoli du tūkstančiai metų nuo to laiko, kai tūlame Rytų plote viešpataujant Izraelio giminei arba žydams, ir atėjus Kristui, prasidėjo Krikščionybė.

Vieną sykį, kuomet Jezus buvo tos žydų giminės su įnirtimu persekiojamas, Jis, susitikęs vieną išdidų Jokūbo sūnų, paprašė jo, idant jis nors kiek parodytų savo gailėsio — paslėptų nuo žydų, kurie Jezų taip žiauriai persekiojo už skelbimą krikščionybės.

Žydas Jezaus nepaklausė.

Liūdnomis akimis pažvelgė Jezus į žydą ir tarė:

— Eisiu ir vėl susitiksiu tuos pačius manęs kryžiovotuosius; bet tu... turėsi laukti ant tos pačios žemės, kur šiandien sutikau tave — iki sulauksi manęs sugrįžtant.

Nuo tų Jezaus žodžių, žydas pasijudino iš vietos, kad nesustoti iki paskirtam laikui...

Jis eina... eina, ir eina be sustojimo! Amžius jo dar labai ilgas; kelionei galo nesimatyti. Prabėgo milijonai valandų, šimtai tūkstančių savaičių, desėtkai tūkstančių mėnesių, tūkstančiai metų, o jis vis eina ir eis!... Tautos kyla, puola. Žmonės miršta, gimsta, jų vietą užima kiti ir per šimtmečius pamiršta savo bočių vardus... o jis vis eina... gyvas, vienas nesustojantis, keliauja...

Gražus, puikus, žavėjantis malonus oras; graži gamta, viskas visur kvėpia pavasariu, jautrumu ir meile. Jauni jaunikaiciai pasizada savo numylėtinėms mergaitėms, gerėjasi pasauliu ir gyvenimu, o jis, šalta širdžia, tik eina ir žengia tą pačią tūkstantmetinę kelionę, skersai ir išilgai pasaulį; per laukus, kalnus ir miestus; per pelkes ir girias. Eina ir eina!...

Žiema — šaltis, pūga kaukia, šalčiai braška — piška; žmonės sėdi namie, prie pečiaus šildosi ir bijosi pažiūrėti lauko pusėn, o jis — brennda per užpustytus laukus; jis tebeina!...

Naktis; visi ilsisi; tik jis budi; jis eina. Saulė karštai kaitina, šildo pievas, glamonėja gėles. Žmonės džiaugiasi saule, džiaugiasi gėlėmis, džiaugiasi visai gamtai atgijus; pražydus; tik jis vienas neturi to džiaugsmo; retai kada sustodamas, ir tai tik trumpiausiam momentui, jis eina ir eina...

Vanduo, ežerai, upės, pelkės, jūros, girios, smiltynų-tyrynai... jam vis viena; baisi pūga, ar ilgiausi tolima — vis viena: jis eina!...

Nieko nemato jisai; nesupranta, nežino ir negirdi.

Viskas jame ir jam numirę

Jis ėjo eina ir eis visados vienas, paniūręs...

Tarsi girdėdam's žodžius:

— "Aš eisiu, bet tu turėsi laukti ant žemės mano sugrįžimo!..."

Kalėdų Pasakėlė

Parašė O. Henry
Vertė V. Širvydas

VIENAS dolaris ir aštuoniosdešims septyni centai. Ir nei cento daugiau. Prie to — šešiasdešims buvo vienas centas. Centais po vieną kitą sutaupytais gvoltaunai išsiderant iš groserninko, ar mėsaininko, kaulijant iki veidai raudonavo nuo tylaus apkalatinimo šykštume, kuris glūdėjo užbaigus kiekvieną pirkimą. Della perskaitė savo turtą tris sykius. Vienas dolaris ir aštuoniosdešims septyni centai. O Kalėdos rytoj!

Aišku, kad nieko kito neliko daryti, kaip pūlti ant mažos, apskuriosofos ir staugti. Della taip ir padarė. Tas užveda ant minties, jog gyvenimas susideda iš gukčiojimų, verksmų ir šypsu, bet verksmų daugiausia.

Kol namų šeimyninkė eina nuo verksmų prie šypsos, peržvelgkime jos namą. Tai kambaris išnuomojamas su visais rakandais už aštuonis dolarius į savaitę. Jis nebuvo ubagiškas, bet turėjo tą kvapšni. Apačioje koridoriuje buvo laiškas dėžutė, į kurią jokis laiškas netilptų, ir elektros guzikutis, iš kurio joki ranka neišspaustų skambėsio. Po guzikučiu buvo kortelė su parašu: "Mr James Dillingham Young".

Vidurvardis "Dillingham" gimė, kada žydėjo gerovės laikai, ir jo savininkas gaudavo po \$30 į savaitę. Dabar, kada alga sudžiuvo į \$20, raidės žody "Dillingham" išrodė sudilę ir lyg norėjo susitraukti į vieną paprastą "D." Bet kada tik Mr. James Dillingham Young pareidavo namo ir įžengdavo į savo kambarį augščiau, tai būdavo šaukiamas Džimu ir dikčiai glamonėjamas iš pusės ponios James Dillingham Young, su kuria jau susipažinote po vardu Della. Ikšiol viskas gerai.

Della baigė savo verksmą ir aprūpino savo veidelius su pudra. Ji stovėjo prie lango ir nemąstydamas nieko žiūrėjo į pilką katę, žygiuojančią viršuj pilkos tvoros pilkame kieme. Rytoj bus Kalėdos, o ji teturėjo \$1.87 nupirkimui dovanos Džimui. Jau keletą mėnesių ji taupė kiekvieną centą, kur galėdama, bet, va, kokios pasekmės. Su dvidešimčia dolarių į savaitę toli nenuėis. Iškaščiai buvo didesni, negu jos rokūnda. Jie visada tokie. Tik \$1.87 del dovanos Džimui. Jos Džimui! Daug valandų ji linksmai praleido planuodama ką jam pirks. Ką tokio dailaus, nekasdienio ir brangaus — ką tokio, kas būtų garbinga Džimui turėti!

Tarp to kambario langų stovėjo veidrodis. Gali būti jums teko matyti \$8 veidrodį kambarį. Labai laibas ir vikrus žmogus galėtų pamatyt sa-

ve kaipo sudėtinį iš plonų jutostų, žiūrėdamas į tą veidrodį. Della, būdama laiba, tą pramoko.

Staigu ji nuo lango atsisuko ir atsistojo prieš tą veidrodį. Jos akys žibėjo kai deimantai, bet jos veidas buvo nublankęs. Ji greitai paleido plaukus ir jie nukrito kiek buvo ilgi.

Šita žmonių pora turėjo du turtu, kuriais smarkiai didžiavosi. Vienas — tai aukso laikrodėlis, kuris priklausė Džimo tėvui ir to tėvui. O antras buvo Dellos plaukai. Jei Šebos karalienė būtų gyvenusi kambarį skersai gatvės, tai Della iškabintų savo plaukus pradžiūti vien, kad numenkinus vertę karalienės deimantų. Jei karalius Saliamonos būtų buvęs dženitoriu to namo, tai Džimis išsiimtų savo aukso laikrodėlį, idant pažiūrėti kaip karalius rautų plauką iš barzdos, pavydėdamas.

Taigi, Dellos plaukai dabar dribo apie ją, žvilgėdami kai vandenpuolis. Jie siekė jos kelių ir lyg koks rūbas ją supo. Po to, ji greitai ir nerviškaai vėl juos ant galvos supynė. Sykį ar du ji staptelėjo, kol ašara ar dvi nusirito ant nudėvėtos karpetos.

Ant jos užsikorė rudas žiponėlis, kartu ir ruda skrybėlaitė. Pasukus andarokus, su tuo pačiu deimantiū žvilgsniu akyse, ji išplasnojo pro duris ir išėjo ant gatvės.

Vietoje, kur ji sustojo, buvo sekanti iškaba: "Mme. Sofronie. Visokios Rūšies Plaukai". Della užbėgo vienas laiptais ir staptelėjus surinko kvapą. Ponia, kurią ji įėjus pamatė, buvo perdidelė, perbalta, persalta, kad išrodytų į "Mme. Sophronie".

"Ar pirksite mano plaukus?" — paklausė Della.

"Aš plaukus perku", tarė Madam. "Nusiimkite skrybėlę ir duokite pažiūrėti kaip jie išrodo".

Vėl nužvilgėjo rausvas, krištolinis vandenpuolis.

"Dvidešims dolarių", tarė Madam, pakilnodama plaukus žinančia ranka.

"Duok juos čia greičiau", tarė Della.

Oh, sekančios dvi valandos lėkė kai aukso sparnais! Ji vartė krautuvėse ieškodama Džimui dovanos.

Ją rado, galų gale. Tikrai ji buvo Džimui padaryta, ir niekam kitam. Panašios nebuvo visose kitose krautuvėse, o ji gi visas išvartė iki dugno. Tai buvo platino lenciūgėlis paprasto ir nekalto rašto, tinkamai skelbiantis savo vertę vien metalo gerumu, o ne pridėkiniais padabnimais — kaip visi geri daiktai ir privalėtų daryti. Jis buvo vertas kabėti prie Džimo brangiausio turto — Laikrodėlio. Kaip tik ji pa-

matė, ji tuoj suprato, kad jis turi priklausyti Džimui. Ir panašus į jį. Ramumas ir vertė — tie žodžiai tik abiems. Jie paėmė nuo jos dvidešims vieną dolarių. Ji namo skubėjo su likusiais 87 centais. Turėdamas tokį lenciūgėlį, Džimui nebus gėda pasiteirauti kuris laikas kad ir prie didelės draugijos. Nors laikrodėlis buvo geras, bet Džimas kažkada jį paniekindavo delto, kad kybojo ant seno odos dirželio vietoje lenciūgėlio.

Pasiekus namus Dellos džiaugsmas užleido truputį vietos apsižiūrėjimui ir protavimui. Ji išsiėmė savo geležis garbiniavimui ir uždegusi gazą griebėsi darbo pabaigti blėdį, kurią geraširdystė ir meilė padarė ant galvos.

Po keturiasdešims minutų jos galva buvo pilna mažų garbenėlių. Ji apžiūrėjo save veidrody ilgai, atydziai ir kritiškai.

"Jei Džimis manęs neužmuš", ji sau tarė, "pirm negu antrą syk apžiūrės, tai sakys, kad išrodau į Coney Island'o vodevilio dainininkę. Bet ką aš galėjau kitą daryti — oh! Ką aš galėjau daryti su dolariu ir aštuoniosdešims septyniais centais?"

Septintą valandą vakare kava buvo išvirta ir skaurada buvo ant pečiuko karšta, prirengta spraginimui mėsos.

Džimas niekad nepavėluodavo. Della sulenkė lenciūgėlį rankoje ir atsistojo prie stalo kampo arčiausio prie durų, per kurias jis vis įeidavo. Po to ji užgirdo jo žingsnius žemai, ir nublanko valandėlei. Ji turėjo paprotį maldas kalbėti apie paprasčiausius dienos nuotikius ir dabar ji prašnibzdėjo: "Prašau, Dieve, padaryk, kad jis vistiek manytų, kad aš graži".

Durys atsidarė, Džimas įėjo ir jas uždarė. Jis išrodė sukūdes ir labai rimtas. Vargšas — jam buvo vos dvidešims antri metai, o jau reikėjo šeimyną ant pečių nešti. Jam reikėjo naujo overkočio, beto jis ir pirštinių neturėjo.

Džimas sustojo ties durimis it skalikas pajutęs paukštį. Jo akys žiūrėjo ant Dellos, ir jose buvo kas tokio, ko ji negalėjo suprasti, ir tas ją baidė. Tai nebuvo pyktis, ar nusistebėjimas, ar nepritarimas, ar pasibaisėjimas, ar bile kitas jausmas, prie kurio ji išanksto prisirengė. Jis tik žiūrėjo akių nenuveddamas su keista išraiška ant veid.

Della atsivingiavo nuo stalo ir metėsi prie jo.

"Džim, brangusai", ji verkėjo, "nežiūrėk į mane taip. Aš nusikirpau plaukus ir pardaviau juos delto, kad nebūčiau pergyvenus Kalėdų

nedavus tau dovanos. Jie vėl ataug — tu nepaisysi, ar ne? Aš turėjau juos nupirkti. Mano plaukai auga baisiai greitai. Sakyk "Linksmų Kalėdų" Džim, ir būkime linksmi. Tu nežinai kokią gražią-puikią dovaną tau nupirkau".

"Tu nusikirpai savo plaukus?" paklausė Džimas, sunkiai, lyg jis būtų to aiškaus fakto nesupratęs, nežiūrint sunkiausių galvojimų.

"Nukirpau ir pardaviau", atsakė Della. "Ar tu nebemyli manęs dabar taip, kaip pirmiau? Aš esu ta pati, kad ir be plaukų, ar ne?"

Džimas atydziai peržvelgė kambary...

"Sakai, kad tavo plaukų nebėra?" jis vėl paklausė lyg idiotas.

"Nei neieškok jų", tarė Della. "Jie parduoti, sakau, — parduoti ir nebėra. Šiandien Kūčios, vaikine. Būk geras man, nes jie žuvo del tavęs. Ar dėti mėsą į skauradą, Džimai?"

Regis Džimas tik dabar staiga išbudo iš savo skaudulio. Jis paėmė savo Della į glėbį. Čia kokią dešimtį sekundų nukreipkime savo akis į kokią kitą linkmę, ar daiktą. Aštuoni dolariai į savaitę ar milijonas per metus — koks skirtumas? Matematikas ar filosofas jums klaidingai atsakytų. Trys karaliai vežė dovanų, bet ir jų tarpe atsakymo nebuvo. Atsakymas paaiškės vėliau.

Džimas išsiėmė paketą iš overkoto kišenius ir numetė jį ant stalo.

"Nepadaryk klaidos, Della", jis tarė, "apie mane. Aš manau, kad, nežiūrint kaip plaukus kirptum, šukuotum ar nešiotum, vis tu pasiliktum mano mylimoji mergelė. Bet, jei atriši paketuką, tai suprasi kodėl man kartu pasidarė tave pamačius".

Balti ir vikrus piršteliai greitai nuplėšė siūlą ir popierą; buvo didelis riksmas, džiaugsmas, po to, deja, greitas moterei priprastas puolimas prie ašarų ir isteriškų gukčiojimų, kurie pareikalavo iš kambario viešpaties visų jame buvusių ramino gyduolių.

Mat dėžutėje pakete gulėjo šukos — visas setas priešgalviui ir šonams — kurias Della senai jau garbino Broadway krautuvės lange. Puikios šukos: iš želvio odos, paausutais kraštais — kaip tik spalvos, kokios jos plaukai buvo. Buvo tai brangios šukos; ji tą žinojo, ir jos širdis degė ir diegė noru jas turėti, be vilties kada nors ją gauti. O dabar, jos buvo jos, bet kasų, kurias jos būtų padabinę, jau nebuvo!

Vienok ji prispaudė jas prie krūtinės, ir galų gale įstengė pakelti savo apašarojusias akeles ir tarti su sypsa: "Mano plaukai auga taip greitai!"

Po to Della pašokėjo, it katė ant karšto daikto atsistojusi, ir sušuko: "Oh, oh!"

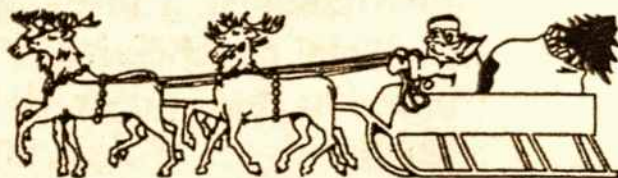
Džimas juk nematė puikios dovanos jam! Ji ją ištiesė godžiomis rankomis atvirame delne... Brangus

metalas regis atmušė jos įkaitusią ir skaidrią sielą.

"Džim, ar tai ne gražuolis?! Visa miestą išgriozdžiau kol radau. Dabar turėsi laiką teirautis bent porą šimtų kartų į dieną. Duok savo laikrodėlį. Aš noriu pamatyti kaip jis prie jo tinka".

Vietoj atsakymo, Džimis susmuko ant sofos, uždėjo rankas už kaklo, nusijuokė ir tarė: "Della, pasidėkim savo Kalėdų dovanas šalin ir palaiškime ant toliaus. Jos per gražios vartoti šiuo laiku. Aš laikrodėlį pardaviau, idant nupirkti tau šukas. O dabar, manau, gali dėti mėsą į skauradą".

Trys karaliai, jūs žinote, buvo išmintingi vyrai — stebėtinai išmintingi — ir jie nešė dovanas Kūdikiui prakarty. Jie pagimdė paprotį dalinti dovanas Kalėdoms. Kadangi jie buvo išmintingi, tai beabejo ir jų dovanos buvo išmintingos; gali būti, jos galėjo būti ir atmainytos jei būtų netikę. Bet čia aš papasakojau nuotikį dviejų kvailių vaikų, pigiame mebliriuotam kambary, kurie neišmintingai paaukavo vienas kitam vienatinius neatmainomus brangiausius turtus savo namų. Bet, tardamas paskutinį žodį išmintingiesiems šios gadynės, sakau, kad iš visų, kurie tik dovanas davė ar duoda, šiedu vaikučiai buvo išmintingiausi.

LIAUDIES BALSAS PRIEŠ POETĄ

Dainiau, meilės tu mums nedainuok,—
Vistiek mes nesuprasim jos džiaugsmų;
Mus pirma iš vergijos vaduok,
Ir vesk ten, kur nėra priepaudos, skausmų...

Lai tavo garsios kanklės neskambės,
Apie šilų plotus ir laukus;
Jei mums per skruostus ašaros riedės,
Jei toks prispaudimas slėgs sunkus!

Tad kas mums tas erdvių mėlynas dangus?
Kas mums iš tų žvaigždžių, ką didi pulkai...
Kas mums tas upelis tyras bei sriaunus,
Kurio tiktai klausos užmigę laukai?...

Juk nereikalingos mums grožybės tos,
Jei mes tik nuplyšę kasdieną basi, —
Nematom giedroje saulės niekados,
Dažnai net duonos plutelės nerasi...

Žiūrėk, kaip pablyškę, nuliūdę veidai;
Kaip greitai nuvytom, nors metai jauni,
Žiūrėk, kaip nuskriausti, nuspausti vaikai,
Vienok prakaituojam patys alkani!...

Palik savo dainas, drąsliai prie mus stok!
Žengsim į palaimą, tu mums kelią šviesk!
Kaip tikras didvyris prieš tamsą kovok!
Ir kitus į būrius kariaudamas, kviesk!...

Pradėkim sunkybių pančius sudraskyt,
Kurios mums vaikioti reikia taip ilgai.
Į eilę — iš vieno pasaulį taisyti,
O tuomet gyvensim, kaip broliai-draugai!...

O dainiau, tu meilės del mus nedainuok!
Vistiek nesuprasim mes josios džiaugsmų...
Geriau iš vergijos tamsos išvaduk
Ir vesk ten, kur nėra spaudimo, skausmų...

A. J. Jokubaitis.

IŠ ŠEKSPYRO GAMLET'AS

4 veiksmo, 4 scenos

Rašo Kazys Kumpauskas

Rozenkrancas, įeina pro vidurinės duris, paskiau pro tas pat duris — Gamletas ir Gildeštern'as.

Karalius. Na, kas tokio, sakykite?

Rozenkrancas. Kur kūną paslėpė jis, Viešpatie, mes negalėjom sužinoti.

Karalius. Na, o kur jis pats?

Rozenkrancas. Jis čia, po sargyba — laukiame jūsų įsakymo.

Karalius. Įveskite jį.

Rozenkrancas (šaukia). Ei, Gildenšterne, įveskite! (Įeina).

Karalius. Na, Gamletai, kur Polonijus?

Gamletas. Pusryčius.

Karalius. Kaip pusryčius?

Gamletas. Taip, kur ne jis valgo, bet jį valgo. Pas jį susirinko daugybė išmintingų kirminų. Jūs žinote, kad visi mūsų pusryčiai rengiami del kirminų: mes penime gyvulius, kad penėtume save, o save penime, kad penėti kirminus. Karalius ir elgėta — kas tai tokio? Du atskiri bliūdai del jų, ir abu bus viename stale — vienas galas abiem!

Karalius. Galingasai Dieve!

Gamletas. Žmogus kirminu gauda žuvį, kuris gali būti, papietavo karaliu, ir valgo žuvį, kuri papietavo tuo kirminu.

Karalius. Ką nori tu pasakyti?

Gamletas. Nieko, tik aš noriu jums įrodyti, kad elgėta gali suvalgyti karalių.

Karalius. Kur Polonijus?

Gamletas. Danguose — pasiūskite pasiteirauti. Jeigu nerasite ten, pasiūskite paieškoti jo kitoj vietoj. O jeigu nerasite jo niekur, tai per mėnesį pasisakys jis jums doku kimu po galerijos laiptais.

Karalius (keletui tarnautojų). Pasisukubinkite ten.

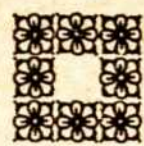
Gamletas. Kam skubintis — jis palauks!

(Tarnautojai išeina pro vidurinės duris).

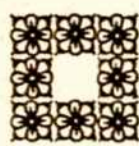
FABRIKE

Dūnda kūjai — ugnys skyla,
Veidas dega nuo kaitros.
Žaizdros ardo sielos tylą...
žėdnas varo savo bylą:
Pila anglis ant žaizdros.
Kūjais kala — ugnys skyla!
Nuo pat ryto, visą dieną,
žmonės kruta lyg vabzdžiai,
Karštis svilina kiekvieną,
Darbas eina gan sparčiai;
Saulės niekad nematysi:
Rūkas, dūmai vien tiršti;
Skraido žiezirbos akyse:
Ir iš tolo ir arti!

— Bern. Brazdžionis.

Bekojis Elgėta

Parašė
PR. BAJORAS

MATAS Purvis, kada tai buvęs smarkus, tvirtas darbininkas, dabar jau trisdešimts penktų metų vyras, pačios bei dviejų kūdikių užlaikytojas, yra bekojis ir vietą permaino, tai yra iš vienur nueina kitur, ačiu tik jo paties išradimui.

Ko jų jis neturi jau keletas metų.

Jam jas laike operacijos nupjovė. O kada visas reikalas galutinai užbaigta: padaryta didžiulė ir galutinai operacija, užgydyta žaizdos, parvežta jį iš ligoninės namo, Matas pasižiūrėjo į savo moterį, dvejetainį bejėgių kūdikių, susiėmė už galvos abiemis rankomis ir sušuko:

— Viešpatie, kam mane taip skaudžiai nubaudei?! Kaip dabar aš, būdamas be kojų, galėsiu gyventi?! Nors turiu stiprias rankas, esu sveikas, vienok negalėdamas vaikščioti, netik kad savo šeimynos nepajėgsiu išmaitinti, bet nė laukan, tyru oru pakvėpuoti, negalėsiu išeiti!

To delei jis labai susirūpino.

Keletą dienų ir naktų vien apie tai galvojo. Pagaliau, tūlą dieną, šviesi ir sumani mintis jį aplankė. Jis pasisaukė dailę ir užsakė jam padaryti dėžutę su mažais račiukais. Dėžutė turi būt tokia, kad Matas joje sėdėdamas galėtų prisirišti ir su rankomis žemę pasiekti. Dailėdė jo užsakymą išpildė. O Matas, prisitaisęs kaip reikiant, pabandė važiuoti: pasispyrė rankomis į grindis — dėžutė važiuoja! Todel išradimas pavyko. Gi tuomi neapsakomai nudžiugęs, Matas pašaukė visus savo namiškius ir išdidžiai pareiškė:

— Štai mano kojos! Mes dar nežuvę! Aš dar įstengsiu jums duonos uždirbti!...

Ir nieko nelaukęs, jis nevykusiai čypaudamas vežimėlio račiukais, jau ritavo didmiesčio šalygatviais savo reikalui. Žmonės praeiviai įdomiai jį žiūrėjo ir stebėjosi. Jiems buvo įdomu ir keista: kaip šitam bekojui žmogui norisi vaikščioti! Juk Matas, pasiėmęs po pagaliuką į rankas ir jais save iš vietos vieton pasistūmdamas, sunkiai dirba-prakaituoja, kuomet sveiki žmonės nė nenumanydami, kad jie eina, tai atlieka be didelių pastangų.

“Kaip sunku jam!”—gailisi vieni.

“Kam tokis žmogus reikalingas? Kodel jam leidžiama gyventi?!” — piktėjasi kiti.

Pradėjus “vaikščioti”, pirmu Mato žygiu buvo atsilankyti policijos stotin. Tenai atsidūręs, jis pasakė:

— Ponas viršininke, Dievas atėmė iš manęs kojas, aš kitas, savas, pasidariau, ir visgi žadu savo triūsų šeimyną ir pats save užlaikyti. Vieno prašau jums, ponai: pagelbėkit man gauti miesto leidimą, idant aš

galėčiau gatvėse ir šiaip viešose vietose pašėliu bei čėverykų raištelius pardavinėti.

Policijos viršinininkas pažiūrėjo į jį, sąjausmingai palingavo galva ir atsakė:

— Tavo sunkiai padėčiai giliai atjaučiu ir dėsiu visas pastangas tavo pageidavimą išpildyti.

Porai savaičių praslinkus, Matas prašytą iš miesto leidimą jau turėjo ir nuo tos dienos tapo didmiesčio bekoju elgėta. Nuo tada jis išėdavo anksti rytą pasiskirton New Yorko vieton ir išstovėdavo tenai iki vėlyvai nakčiai pardavinėdamas pašėlius bei čėverykams raištelius, ir tuomi palaikė savo ir savo šeimynos gyvybę.

Išpradžią jis pusėtiną laiką išstovėjo ant Broadway ir Canal gatvių kertės. Čia daug kam per dienų dienas jis prisiziūrėdavo. Matydavo tūkstančius praeinančių-praskubančių žmonių. Vieni jų būdavo gražiai švariai apsirengę, kiti — nuskurę. Kasdien čia važiuodavo automobiliai, prekėmis sunkiai prikrauti vežimai. Kai kada sunkiai ir lėtai, visu kūnu siūbuodamos, praslinkdavo moterys, nešančios ant galvų užsidėtas įvairiomis daržovėmis ar baltiniais prikrautas ragažes. Visa tai jam buvo žingeidu, įdomu. Ir tie žmonės būdavo geri: pirkdavo pas Matą sau patinkamų reikmenų bei aukaudavo visai nieko iš jo neimdami. Dažnai būdavo tokių, kurie veik kasdien, išryto ar vakare, mesdavo jam po centą-kitą į ragažėlę, kurią jis visuomet laikydavo užsikabinęs ant kaklo, ir dar iš tolo pamatę, sveikindavo jį su “labu rytu” arba

“labu vakaru”. Bet, pagaliau apsipratę, ir matomai kuomet jiems įgriso Matas, pradėjo jo mažu kūneliu piktėtis, ir vieton aukų, vieton ką nors pas jį pirkti, vieton rytmetinių ar vakarinių sveikinimų, jie mesdavo jam paniekos ir neapykantos žvilgsnius...

Nebegalėdamas pakęsti praeivių nuožvalgos, Matas persikėlė prie E. 14-th Street ir Fifth Avenue kertės. Čionai jam ir gi gerai vyko. Praeiviai aukėjo, pirkė ir gerbė. Bet taip buvo tol, kol ir šios apygardės žmonės nepradėjo į jį, kaip išmaldą, visuomenės apsunkinimą, žiūrėti. Ir po to, kaip tūla moteris už gailėstingu į ją veidu pažiūrėjimą Matą išvadino parazitą, jis nusikraustė į “Times” Square požeminio gelžkelio stotį.

“Times” Square požeminio gelžkelio stotis visuomet žmonėmis gužėte guža. Vieni jų čionai ateina bei atvažiuoja, kad pasiekus vieną ar kitą metropoliaus dalį, kiti — idant persimainius traukinius: iš vakarinės persėdus į rytinės miesto dalies traukinius, paprastuosius pasimainius greitaisiais arba priešingai. Žodžiu, žmonės čia grumiasi nedykomis, bet svarbiais gyvenimo reikalais — duonos kąsnio arba pasilinksminimo (operon ar teatran) stumiami. Ir judėjimas tų žmonių čia neišpasakytas! Jie eina-skuba laiptais iš gatvės stotin, dar greičiau, pasispyrėdami savo ilgomis kojomis, bėga laukan. Stumdosi jie įeidami į traukinius, keiksnoja vienas kitą vargais-negalais išsisprausdami iš traukinių. O iš šalies į visa tai žiūrint, išrodo lyg koks gyvybe burbuliuojantis ugniakalnis, masė, koks tai “amžinai užkeiktas verpetas”, kuris be perstojo, be paliovos verda-kunkuliuoja, teškia savo suvirintas lavas ir juda-kruta...

Tame sukūry, tame “užkeiktame verpete” ir Matas dabar kasdien nuo ryto iki vėlyvam vakarui išbūna. Jis sėdi, prisirišęs, savo mažyty vežimėly, užstatytame ant keturių račiukų ir užsikabinęs ant kaklo kupinai pripildytą pašėlių bei čėverykams raištelių ragažaitę, atsiremdamas į cementines stoties grindis rankomis, stumiasi, grumiasi tose siubuojančiose-mirguojančiose miniose...

Žmonės prispaudžia jį kur prie pasienio, stulpo ar kur prie augštų laiptų. Jis lėtu, pilnu liūdėsio balsu retkarčiais suvaitoja: “Žmonės, o žmonės — pamažėl, aš bejėgis...” O tik neužsilipęs ant šio mažyčio mėsos gabalėlio praeivis sukniumba, sukeikia Matą už maišymąsi jam po kojų ir savu keliu nueina-nuskuba.

Matas gi vėl pamažėl stumiasi

TAISYKIM BUORES

Taisykim buorės,
Sėskim laivelin,
Plauksim, drauguži,
Būrtų pasaulin.
Kur plačios jūrės,
Baigias mėlynė,
Rytuose šviečia
žvaigždė aušrinė —
Tenai, drauguži,
Teku upelis,
Prie to upelio
Tasai pasaulis.
Pasaulis didis,
Sakmėmis pintas,
Mano svajonėms
Puoštas-dabintas.
Neūžia audros
Tenai griausmingos,
Vien skamba dainos —
Drąsios-galingos.
Taisykim buores,
Leiskim laivelį,
Plauksim, drauguži,
Į tą pasaulį.

P. B.

tolyn ir gailėstingomis, pilnomis ašarų akimis žiūri į tą siūbuojančią minia.

Mišlina jis.

Praeitį jam, turbūt, prisimena. Juk kartą ir jis, kaip ir kiti žmonės, buvo sveikas, išdidus, galvą užrietas aukštyn, ėjo į nieką neatsižvelgdamas!... Bet, štai ko jis susilaukė... E, bet jei jis būtų buvęs turtingas ir netekęs kojų, tai šita jo nelaimė ne taip baisiai atrodytų: nereiktų jam čionai tarpe minios grumties ir ziryti praeiviams į akis bei laukti iš jų išmaldų. Jis važinėtu kur nors šiltuose kraštuose ir tenai, turėdamas nuosavius patarnautojus, puikiai sau gyventų... Bet... dabar...

— Bet kas gi iš tų visų svajonių, kas iš tų atsiminimų? Kas iš visa to?! — suvaitoja jis ramiu, spygliu balsu. — Ne jomis juk duona pelnyti...

Ramesnėn kur vieton bet prisiliejęs, Matas atkiša į praeinančius pašėlių pluoštą ir laukia, kol tie skuboti, pikti miesto "padaužos" jam centą-kitą ragazėlėn įmes.

Praeiviai betgi mažai perka, mažai aukauja. Mažai kas jin domės kreipia. Jie savus reikalus turi. Kas jiems Matas, bekojis elgėta? Kas jiems visi kiti, kurie reikalingi aukų?...

Aukavusiems bei pirkusiems Matas nulenkia galvą žemai, pasako:

— Ačiu, ponuli, ačiu...

O pamažėl, pakuždomis kartoja:

— Pašėlių, čeverykams raištelių, ponai ir ponios... Pavargėlis aš, elgėta be kojų...

Vakaras, vėlu. Žmonių "Times" požeminio gelžkelio stoty kur kas mažiau, negu rytmetį ar dieną. Judėjimas pusėtinai apmiręs, rimtesnis. Traukiniai pravažiuoja rečiau. Jie, važiuodami, baladojasi, ūžia. Tas jų ūžėsįs daužosi požeminiame urve, iš kurio veržiasi dvokiantis oras ir rodo si nori kur tai ištrūkti, pasiliuosuoti, bet traukiniui smarkiai orą traukiant, vėl išnyksta, susislepia urvuose.

Prie Mato prieina sausa, išgeltusi moteris, jo pati. Ji dar ištolo šypso si į Matą. Jis linkteli galva, dar jautresnia šypsa jai atsako.

Kalbasi jiedu:

— Nuvargai? — klausia ji.

— Ne, Marele...

— Bet jau laikas, pakaks.

— Galbūt...

Pačios prigelbstimas, Matas repečkiojasi augštin laiptais į gatvę, važiuoja į Rytinę New Yorko miesto dalį.

Privaziavęs savo namų, Matas graibstydamas laiptų, lipa augštin savo gyveniman, užvalgo, nusirengia, gula ir, mērkdamas savo nuvargusias nuo mirguojančios minios akis, stengiasi užmigti.

Bet primerktomis akimis, prieblankoje mato jisai vaizdą, praeitį.

Dar nelabai senai, vos tik keletas metų. Matas tuomet buvo stiprus, galingas. Darbininkas, kad nu! Turėjo jis stiprias rankas, dar stipresnes kojas. Kai ėjo, tai net žemė po juo drebėjo! Kai dirbo, darbininkai jam pavydėjo! Linksmas ir smagus jis visuomet būdavo.

Tuomet jis dirbo tūloje New Yorko prieplaukoje, prie laivų iškrovimo. Darbas buvo sunkus, bet Matas tik šypsojos į tai žiūrėdamas ir dirbdamas. Kartais sakydavo: "Kas do darbininkas būtų, jei sunkaus darbo bijotų?!"

Bet kartą, jam bedirbant, ir trūkų iš laivų sunkių daiktų kėlimo virvei, žemyn puldama dėžė užkrito Matui ant kojų. Jis susmuko po jos sunkumu, suvaitojo. Jo bendradraugiai-darbininkai subėgo, ištraukė jį. Pasirodė neperdaug sutrenkė Matą. Išsyk lyg ir diegė kojas, bet, ištepus alkoholiu ir ant nak-

FRAGMENTAI

I.

Debesėlis,
Erdve plaukdamas, klajoja;
Jo šešėlis
Žemę dengia ir kavoja —
Saulės šviesą.

II.

Gėlės žydi,
Gražios gėlės — raudonutės;
Joms pavydi
To gražuomo mūs sesutės,
Kai jas skina.

III.

Prisiskynė
Mergužėlė gėlių glėbį,
Nusipynė
Sau vainiką žalių rūtų,
Mat, tekės.

IV.

Ant galvos ji
Užsidėjus, tai didžiuosius!
Kai rūtelės
Vainikėly džiaugsis-juoksis —
Prie bernelio.

V.

Skamba dainos —
Per giružę aidas plaukia;
Gražios, žvainos
Mergužėlės savęsp traukia
Tą bernelį.

VI.

Jo širdelė
Nusiminus, liūdnam plaka;
Ta mergelė,
Ką mylėjo, kitur teka —
Jam neteks.

VII.

Saulė kilo,
Šviesus rytas raudonavo:
Gale šilo
Skaidrus atspindis vaizdavo —
Bus gražu.

VIII.

Debesėlis
Vis tik plaukdamas, klajoja,
Jo šešėlis
Žemę dengia ir kavoja —
Nuo šviesos...

— Pranas Eimutis.

ties suvyniojus arnike mirkytuose skuduriuose, rodos niekas-nieko. Po to dar keletą dienų Matas dirbo kaip ir kituomet. Tik praslinkus apie savaitę laiko, Mato kojos pradėjo tinti, keliuose atsirado po mažą žaizdelę. Ir tai pas gydytoją dar neskubėjo. Tik kuomet jau begaliniai diegė ir kojos pasidarė panašios į mažas kaladaites, jis šiaip-be-taip nukiutino pas pažįstamą daktarą. Tas gi, apžiūrėjęs ir, nustebes, šiurkštokai pašakė: "Kur buvai pirma ir kokių galų dabar dar susimšlinai pas mane atsilankyti?! Dabar aš pagelbos tau suteikti negaliu... Pervėlu..." Tai išgirdęs, Matas tyrptelėjo. o, kaip vėliau jam žmonės norėjo įkalbėti, nuo išgąščio prisimetė karštis, kojos dar labiau sutino, žaizdos padidėjo ir Matas atsidūrė visai blogoj padėty.

Tuomet jis kreipėsi į ligoninę. Ten ir tą patį atsakymą gavo: "pervėlu". Jokios kitos išeities nebuvo, kaip tik daryti operacija — pjauti vieną o paskui kitą koją. Tai ir padaryta.

Matas dabar primerktomis akimis rodos mato visa tai... Pabūnda jis iš operacijos "miego". Visą kūną skausmai gelia. Pasižiūri — abiejų kojų, tų brangiausių ir reikalingiausių darbo žmogui kūno dalių — nėra... Suspaudė jam skausmas širdį... Prisisiminė jis apie savo, kaipo žmogaus, didybę ir kuomi jis dabar liko... Susuko kiek tik pajiegdamas:

— Kur mano kojos?! Duokit man jas atgal! Kaip gi be kojų aš galėsiu gyventi?! Ei jus, prakeikti, kur nunešėt mano kojas?!

Ir dabar jis, gulėdamas lovoje, rėkia-dejuoja:

— Aš noriu kojų! Tos didybės, kuria kitą syk džiaugiausi, trokštu atgal! Gražinkit man jas atgal! Ei, jus, gražinkit!...

Pati prišoka prie Mato, žiūri į jį pilnomis gailėsčio akimis. Ji klostoj jį, ramina:

— Tai tu jau ir vėl apie tai, Matuli?... Nurimk, brangusai, juk tai jau negelbės...

— Nieko, nieko, brangioji. Aš tik taip sau, prisiminiau...

Ir tik po ilgų kankynių Matas nusiramina, užsnaudžia ir "užmiršta" apie visa tai: savo praeitį, sunkiai gyvenamas dienas...

Ant rytojaus pačios nuvestas "Times" Square požeminio gelžkelio stotin, Matas vėl grumiasi minioje ir, atkišęs pašėlių pluoštą, į praeivius pamažu niurna:

— Žmonės, pašėlių... Aš — elgėta be kojų... Nu, nu, pamažėl, matai kad aš bejėgis... Pa-ma-žu... Pašėlių, čeverykams raištelių...

Našlaičių ašaros akmenį perskelia
Paleidęs akmenį iš rankos nesuturėsi
Paukštis savo lizdo nebjauroja
Pirstu duonos nenurieksi

Pasmerktašis

Parašė
K. GUDAS

(Vaizdelis iš okupacijos laikų)

Tykus, gražus žiemos rytas. Raudonas, kaip žarija dangus švyto rytuose. Rausta jis vis labiau ir labiau, kol pagaliau išlenda iš užu miško apsisiautus aukso rūbu šviesi, skauti saulė. Kyla ji vis augstyn, maino skautų veidą, keičia dangaus raudonumą. Žėri saulės spinduliai paberti ant sniegu apklotos žemės, puošia ją krikštolo žvaigždutėmis. Linksma širyt pašoko augstyn saulutė gausiai spinduliais apibėrė savo dukra-žemę, lyg norėdama sušildyti ją, paliuosuoti iš po žiaurais šalčio glėbio. Bet viskas veltui: miega jos dukra-žemė prislėgta storu sniego sluogsniu, jokios šilimos neįunta. Veltui saulutės spinduliai, kada dar šiaurys laiko giliai įleides į žemę nagus. Pakyla Saulė dar augščiau, apšviečia spinduliais kalėjimo mūrus, įspindi pro geležimi išpintus langus vidun ir atranda gulintį ant šlapių šiaudų išblyškusį, sudžiuvusį kalinį. Apiberia spinduliai pageltusį jo veidą, išbučiuoja pamėlynavusias lūpas, nušviečia pelėsiais apaugusias kambario sienas. Ir čia jie neveltui įspindo. Pakyla nuo šlapių šiaudų kalinys ir džiaugiasi paskutiniaisiais saulės spinduliais. "Niekas manęs neaplanke, visiems durys uždarytos, tik jūsų nesuvaldo kruvina vokiečio ranka. Radę sienoj kokį nors plyšį, jūs veržiatės pro jį vidun, nesigėdijate mano prasto kambario, puikiu savo mirgėjimu puošiote apleistą sieną. Bet deja! Paskutinį šiandien kartą mano akys mato šviesą, — greitai jos bus apibertos šalta žemele. Dar valandėlė, ir suskambės prie mano durų raktai, atidarys jas ir išves mane iš šio kambario, kuriame tik dešimtį dienų gyvenau, atiduos mirties našrams. Ir ką aš pamatysiu išvestas oran? Ar žino tėvas-motina mano mirties valandą? Jei žino, atėjo paskutinį kartą palydėti savo sūnaus, stovi jie širyt nuo pat saulėtekio prie kalėjimo vartų, ir kas gali atjausti tokius širdies sopulius, kokius dabar mano motina pergyvena! Niekas tiek daug neiškentės, kiek motina dėl savo mylimo sūnaus. O! kad ištekėtų man ašaros, gal kiek lengviau pasidarytų," griuvo vėl ant šlapių šiaudų, plėšo iš neramumo savo marškinius. "O! Viešpatie, kam man davei tokį skausmą, kam skyrei taip žiaurų likimą, kad aš numirti ramiai negaliu. O! pasauli, pasauli, tu vargais klotas, ašarom nuplautas!" nutilo ir užsimastė valandėlei kalinys.

II.

Gražus, saulėtas rytas, bet šaltas jis. Stovi apšerkšnoję medžiai: vietoj lapų, dengia šakas sniegas. Liula virš miesto, lyg koks pilkas debe-

sys, dūmų sluogsnis, kurie išėję iš kaminų, kyla stulpu į viršų niekeno neišsklaidomi, nes nėra jokio vėjo, nieks nejudina nuogų medžio šakelių. Renkasi prie kalėjimo žmonių vis daugiau ir daugiau; bežiūrint su sidarė jau nebemažas būrys prie vartų. Stovi vyrai apšerkšnotais ūsais, moterys galvas paslėpusios skarose; visi trepsi, nes, matyt, kojas nušalo — nori užsitrenkti. Gurgžda sniegas po kojų, šnekasi žmonės tarp savęs liūdnu tonu, kiekvienas jaučia nemalonų pryšaky reginį, kada girdi skurdų tėvų vaitojimą. Tik štai atveda iš vidurio miesto būrį ginkluotų kareivių, atvažiuoja paskui jį du po pora arklių vežimu iš kurių pirmame sėdi nuogais peiliais ant šautuvų užmautais keturi vokiečiai, o antrame važiuoja gražiai lekeruotame važy du stori ponai; iš jų yra vienas gydytojas, o antras taip vadinamas "Kreishauptmanas."

Sustoja būrys prie vartų, privažiuoja vežimai prie kalėjimo durų, sujunda nerami minia, užsigirsta skurdus balsas savųjų, duoda "Kreishauptmanas" ženklą sargybai, ta atidaro geležines duris ir išveda žvanganciais ant rankų pančiais išblyškusį, kaip drobė balčiausia, nuvargintą jaunuolį. Nudžiunga iš karto motina pamačiusi savo sūnų; bet tas pamatymas jai dvigubai padidina širdies sopulį. Suklinka ji nežmoniškam balsu, puola apkabinti sūnų, bet nuogas vokiečio peilis sulaiko ją. Ir šaukia tada motina, pasijutusi bejėgė esanti: "Sūnaus, sūnaus, mano vienintėli sūnaus,... paskutinį kartelį aš tave bematau," alpsta, motina po beširdžių vokiečių kojų dėl savo mylimo sūnaus.

"Viešpatie! Viešpatie! kam leidi tiems piktadariams išplėsti iš manęs brangiausiajį turtą — vienintėli ma-

no sūnų." Įverčia, nieko nelaukdami kareiviai jaunuolį į plačias roges, atsisėda iš šalių po du ginkluotus vokiečius ir veža jį Piliakalnio link. "Štai, sūnaus, — rodo iškėlusį — sudžiūvusios, suvytusios rankos, kurios tave užnešiojo, sergėjo kaip akį nuo krislo, kol pastatė ant takelio. Štai jos, kurios nebetenka to, kurs senatvėj joms žadėjo paramą suteikti! O, sūnaus, sūnaus." Vėl sukniumba ant žemės. Slenka vežimas pamažu, žengia paskui jį tvirtais žingsniais apginkluotų kuolagalvių būrys, už jų skuba, bėga žmonės viens kitą pralenkdami.

"O, motin, motin! — šaukia keturiais durtuvais suremtas vežime, — man nebėleista buvo ilgiau prie tavęs gyventi. Dar nespėjau tau atsi-lyginti už nemiegotas naktis, už prarymotas valandas. Štai kelios minutės, ir jau "sudieu" pasauliui pasakysiu. Greitai apibers mane žemėmis, o tau, motin, — bučiuoja savo ranką — siunčiu paskutinius atsisveikinimo žodžius "Sudieu", "sudieu..." Ne už vagystę, ne už plėšimą ir žmogžudystę nuteisė mane, bet nekaltai jie pasmerkė miriop. Tas šautuvas, už kurį dabar mirtų važiuoju, kaimynų kerštu atneštas ir mano stogan įkištas buvo. Jis apskundė mane, jis nekaltas tėvų širdis sopuliais pripildė. Mirdamas aš jam nedovanoju už tokį judiskarijotišką darbą. Tepajunta nors dalį mano ir mano motinos širdies skausmo, o tikiuos, kad iš sąžinės graužimo, sava valia atsigultų šalia manęs. Žinokit gerai: Nekaltai pralietas kraujas šaukiasi dangun keršto!"

Lydi šiurpulys visą kūną matant baisų persiskyrimo sūnaus su tėvais reginį. Nusiminę visi žmonės išlydi iš miesto mirtin pasmerktašį, rankų mostikavimu atsisveikina su juo.

Sukryžiuoja gale miesto sargyba ginklus, sulaiko žmones ir nusiveža vokiečiai pakalnėn jį vieną atskyrę nuo savųjų. Bučiuoja nelaimingasis savo pirštus ir duoda atsisveikinimo ženklą visiems jį palydėjusiems. Privažiuoja. Sustoja vežimas ties Piliakalniu, priveda jaunuolį prie duobės, pririša prie stulpo, užriša akis ir tik po valandėlės pasimato dūmų kamuolys, užsigirsta viso būrio vienbalsis, bausis šautuvų "trof" ir virsta į duobę dar šiltas lavonas.

Atsiliepia šūvio atbalsis minios širdyje liūdnas "oj," sušunka tėvai balsu ir valandėlę ant kalnelio pasimeldę, grįžta ašarodami namo, grįžta giminės nuliūdę, grįžta žmonės atgal palydėję gyvą į kapus. Jo jau nebėra.

Nebėra tėvams sūnaus, seserims brolio, nebėra artimiesiems draugo. Kupiškis, 1918 metai.

GYVENIMAS IR MIRTIS

Kas yra, kas buvo,
Tai mus neramina,
Kas bus ateityje,
To niekas nežino.
Laimingo nei vieno
Tarp mūsų nesimato:
Vien's turtą praranda,
Kit's silpną sveikatą.
Gyvenimo mūsų
Keliai labai skirias;
Prie tikslo vienodo
Kiekvienas greit irias:
Ar šiokių, ar tokių
Keliu eiti bando,
Bet paprastą kelią
Kapuosna atranda.
Artojas ir ponas
Ir vargšas žmogelis —
Visiems jog nutrūksta
Gyvybės siūlelis.

— J. Naruševičius.

Karusia

Parašė
SVIRPLYS

(Kaimo vaizdelis)

Dar gaidys nespėjo savo pirmą ankstyvą "kukariukū" švintančiai aušrai pasiūsti, jau riebi, pertukusi šeimyninkė, po bemiegės nakties, pradeda skrebintis savo sudžiūvelio vyro pašonėn, ir neužilgo, smarkiau sugirgždėjus lovai, pasigirsta užkimes gargaliuojantis balsas:

— Karusia, aa Karu-usiaa!...

Karusia žino, ką tai reiškia, nereikia jai kartoti. Pašokusi iš savo purvino mygio, greit krapštosi užlipusias nuo saldaus miego akis ir, pa skubomis užsimetusi suglamžytus pašonėn skarmalus, tekina bėga į diendaržį.

— Umm — iš reto stenėdamos, lyg dvibalsę tardamos, sveikina Karusią karvės.

— Žalioji ragana, saitan; Dvyloji čortai, kur lendi! — supykusi barasi Karusia ir, pasiėmusi milžtuve, pradeda spaudyti iš minkšto tešmens pieną.

— Karusia, aa Karu-usiaa! kur tu prasmegai, ar girdi, skerdys jau trūbija — dar nebaigus melžti, kieme pasigirsta rūstus šeimyninkės balsas. — Greičiau melžk ir varyk laukan, tik žiūrėk varydama nesnausk, be reikalo nevaikyk ir nemušk galvijų.

Karusia kasryt girdi panašius pamokslus, mintinai jau žino visus šeimyninkės perspėjimus, todėl, nebesiklausydama jų, tekina dūmia su visa banda į ganyklą. Grįždama, jau iš tolo girdi šeimyninkės balsą:

— Karusia, aa Karu-usiaa! kur kai nudvėsusi velkiesi? bėgk greičiau į daržą žolės parauti, — mat kiaulės jau duris pradeda laužti.

Karusia paknopstomis nešdinasi į daržą, bet paskui savęs dar girdi: — Karusia, aa Karu-usiaa! tu ten be reikalo nesidairyk, nesnausk vagoje; pašėrus kiaules, greičiau taisyk zacirką ir virk pusryčius.

Pašėrusi, Karusia taiso zacirką, mazgoja sudynus, šluoja gryčią, o šeimyninkė po ilgų perspėjimų, stenėdama ritasi į braškančią lovą ir, sunkiai alsuodama, rangosi šale miegančio šeimyninko, šiek tiek pusiau-ryčių snusterėti.

Nespėja Karusia į puodą zacirkos sukrėsti, jau vėl sugirgžda lova ir pasigirsta:

— Karusia aa Karu-usiaa, ar tu užmigai! jau ir aš nusunūdau ir gaspadorius pabudo, o tu vis dar apie pečių tvarstaisi.

Tylėdama Karusia pila į bliūdą zacirką, o risdamos iš lovos šeimyninkė barasi:

— Karusia, aa Karu-siaa! tu ten atsargiau, nesudaužyk bliūdo ir taip baisiai netrepsėk.

Prie stalo mieguistas šeimynin-

kas šniokšdamas srebja zacirką ir trenkia šaukštą į stalą.

— Ir vėl kaž kokią šlykštynę išmarmalino — sukdamas aplink Karusės galvą kumštį, rėkia jis.

— Dieve mano, ir ko da jums reikia! apyverksnė teisinasi Karusia.

— Karusia, aa Karu-usiaa! apsnu-dusi dirbai ir druskos užmiršai įdėti — perspėja šeimyninkė.

— Jau ir taip mano gyvenimas sūrus, kad dar druskos dėčiau — numetusi šaukštą verkia Karusia, o šeimyninkas jai šnypšdamas atkerta:

— Pasiieškok saldesnio gyvenimo, jeigu čia tau sūrus!

— Karusia, aa Karu-usiaa, bijok Dievo grieko! — ramina ją šeimyninkė. — Gyveni, kaip Pono Dievo ausy: gardžiai išsimiegi, puikiai pavalgai, darbo nedaug ir kad netingėtum, rodos, ko dar geresnio tau reikėtų.

— Algos reikalauji, o dirbti tingi — šiek tiek nusiraminęs kalba šeimyninkas: — Atmink, Karusia, kad ir gaspadorius iš sodželkos pinigų ne semia. Pernai metai kokie buvo, pati gerai žinai. Javai ant lauko supuvo, bulvės prigėrė ir tik laimė, kad dar pūdelis, kitas buvo linų parduoti, tai dar šiek tiek galėjome didžiausias skyles užkišti. O šįmet, manai, geresni metai bus — filosofuoja

LOPŠINĖ DAINA

Užmigk, sūneli,
Baltas perleli, —
Aš prie tavęs
Priklaupsiu....

Melsiuosi Dievui,
Aukštajam dangui —
Tau laimuzės
Prašysiu.

Kad tau padėtų,
Tave mylėtų, —
Gražų sapnuok
Sapnelį....

Užmigk, sūneli,
Čia tik vargeliai —
Aš prie tavęs
Priklaupsiu...

— Pranas Eimutis.

KALĖDOS

Žmonelius lai džiugin'
Šių metų Kalėdos;
Linkiu, kad gyvuotų
Kultūriškas rėdas!

Protingą ramybę
Teduoda ši diena;
Lietuviškos širdys
Lai auga į vieną!...

A. J. Jokubaitis

toliau šeimyninkas. — Rugiai visai menki, vasarojus ir gali nekoks būti, o mokesnius tu žinai kokius ta pašėlusi valdžia ant ūkininkų užkrauna? Jiems tik mokėk ir mokėk, o pats nors nevalgęs būk.

Karusia gerai žino, kad jos alga nekokia, kad jai sunku bus išmaitinti seni tėvai, bet ji atsimena, kad ir jos draugės, kitų šeimyninkų tarnaitės, ne geriau gyvena. — Nuo vilko bėgsi, ant meškos užbėgsi — nutaria Karusia, ir, nusišluosčiusi ašaras, vėl kimba į darbą.

Taip slenka diena po dienos. Karusia nuo ankstaus ryto ligi vėlyvų sutemų gatava persiplėšti prie begalių darbų, bet paskui savęs vis girdi rūstų, nepatenkintą balsą:

— Karusia, aa Karu-usiaa, tu ten greičiau, nesnausk, nesidairyk!... Karusia, aa Karu-usiaa, nedaužyk sūdynų, netrepsėk!... Karusia, aa Karu-usiaa, zacirką be druskos!...

Šventadieniais, per pačią dvyliktą, kai šeimyninkai išvažiuoja bažnyčion, Karusia užsidaro viena tamsion klėtėlėn ir karštai, ligi ašarų ten meldžiasi.

— Motina Dievo, Panele švenčiausioji! — virpa jos lūpos. — Užtark už mane griešną prieš Visagalintį Dievą, paprašyk Jo, kad dovanotų man mano griekus! Visus myliu, visų man gaila, tik piktosios šeimyninkės neapkenčiu, ji man gyvenimą nuodija.

Po pietų Karusia nurimusi ruošiasi, o pradėjus temti, sėda prie langelio ir ilgai ten tvarkisiančia širdimi žiūri į tylią kaimo gatvę, kol kiemo vartuose pasirodo pilkas geltonplaukio šešėlis.

— Karusia, dušiuk, Karusyte! — pasigirsta už lango švelnutis balselis.

Karusia tyliai atidaro langą ir, meiliai apkabinusi, traukia Jonelį į tamsų kambarį.

Čia po šiurkščios kasdieninės gyvenimo prozos, prasideda trumpa jaunų, tvaksinčių širdelių poezija, ir tik retkarčiais tamsioj gryčioj švelnią nakties tylą pertraukia gilus šeimyninkės, iš gretimo kambario, atsidūsimas ir burkuojančios porėlės švelnutis bučkis.

Del ilgo liežuvio ne vienam dantys išbirsta
Daug vežimu veža

Del tol skylės visi tylės

Devyni aniuolai, dešimtas — badas.

Dėk grūdą prie grūdo, pripilsi aruodą

Esi saldu kai pienas, bijau, kad
nesurūgtum

Galva visą žmogų vedžioja

Genys margas, žmogaus gyvenimas dar
margesnis

Gera gerti, bet sunku pagirioti

Ir duris uždarius, labas bėga

Ir gaidys savo kieme drąsus

LIETUVOS PILEKALNIAI

Rašo K. J. Paulauskas

Lietuvoje yra apvalų kupsto padale kalnų, kurie vadinami Pilekalniai. Vardas "pilekalnis" ar tik nebus nuo to, kad tie kalnai atrodo — ne gamtos tvariniai, bet žmonių rankomis supilti. Tie kalnai, kiek tenka patirti, yra šimtmečių senumo ir tai senos lietuvių tautos praeities liekanos, kuriose slepiasi labai daug kas istorinių liekanų. Tad man ir norisi tarti kelis žodžius, kiek man teko susipažinti su tais pilekalniais ir kas jie yra ir kokią reikšmę turi žiūrint istoriniu Lietuvių Tautos praeities gyvenimo žvilgsniu.

Raseinių apskrityje, Girikalnio ščiūje, tarp Žvirgždžių ir Naujakaimio kaimų, Vaitkaus dvaro ir Naujakaimiečių žemėje randasi tokis pilekalnis. Minėtas pilekalnis yra tarp dviejų gan augštųjų kalnų lomoje, apie kurį yra pieva patvinusi vandeniui. Tas pilekalnis yra tiek augštas, kad ant jo viršaus užlipus per apie jį esančius kalnus mato si gan plati apylinkė, net kelių apylinkės parapijų bažnyčių bokštai. Jis yra apvalus ir gan stačiai supiltas, kad ant jo tik žmogus gali užlipti, o gyvulius negalima užvaryti. Ant to kalno viršaus randasi buvusių didelių aržuolų kelmai, kas liūdi, kad jis yra šimtmečius senumo, jei tokie aržuolai galėjo užaugti; o priegtam jau ir tie kelmai sutrūniję, iš kurių jau pusėtinai didelės atžalos yra ataugę.

Apie tą pilekalnį nuo apylinkės senesniųjų žmonių teko girdėti visokių legendų. Yra aiškinama, kad ant to kalno viršaus buvusi didelė skylė, į kurią metant akmenį, tas akmuo žvangėdamas kažkur labai giliai puldavęs. Taipgi buvo aiškinama, kad iš tos skylės išlįsdavę baisūs žvėrys ir priegtam ant jo nuolatės vaidindavosi. Pertaigi, apylinkės gyventojai tais paskalais yra pusėtinai įbauginti ir vėluistame vakare arba nakties laike, reikalui ištikus eiti pro tą pilekalnį, kiekvienas stengiasi kiek galima toliaus jį aplenkti.

Taipgi atsimenu, kaip kartą jau bus apie 15 metų tam atgal, atėjo ubagaudamas tūlas senelis. Aš tada buvau dar tik 15 metų vaikas. Tada pas mus atėjo keletas kaimynų ir užvedė kalbą apie pilekalnius ir ant minėto pilekalnio vaidinimąsi. Tas senelis, sėdėdamas palei pečių, klausėsi kalbų ir pagalios pats į tą kalbą įsimaišė. Jis pareiškė, kad jam daugelį kartų, vėluistais vakarais pasitaikydavę eiti pro tą pilekalnį ir jis nieko ten nėsas ką tai nepaprasto patėmijęs. Taipgi jis pareiškė, kad minimas "vaidinimūsi" gandas esąs paleistas, kaip paskalas, nuo tų lai-

kų, kada lietuviai slapta platino spaudą. Jo tas pareiškimas giliai man, dar vaiku būnant, įsmigo į galvą ir jį gerai pamenu. Mat jis savo žodžiais buvo priešingas visos apylinkės paskalams. Štai jo žodžiai:

"Apie tai, ką jūs kalbate, būk ant to kalno vaidinasi, tai yra neteisybė. Aš daugelį kartų pro jį ėjau, drašiai žvalgydamosi ir atsimindamas apie jo praeities istoriją ir niekada ant jo nieko nesu matęs. Paleistos kalbos, kad ant jo vaidinasi, tai yra nuo praeities spaudos platintojų, kada jie spaudą gabeno iš Vokietijos. Atsimenu gan gerai, kad ant to kalno buvo spaudos platintojų stovykla. Ant kalno viršaus, po didelio aržuolo šaknimis buvo iškasta gilus urvas. Tamė urve spaudos platintojai laikydavo paslėpę savo spaudą pargabentą iš Prūsų. O kad tinkamiaus apsaugojus paslėptą spaudą, kad kar taitis vaikai besišėliodami ir lakstydami ant jo nerastų ir kam nepraneštų, tai paleido kalbas, kad ant to pilekalnio vaidinasi."

Tai tokis buvo to senelio išsireiškimas apie pilekalnius.

Nepamenu gerai: 1909 ar 1910 metais, atvažiavo iš Kauno trys bajorai: Daugirdas, Mankowski ir trečio pavardės nebepamenu. Iš jų Daugirdas kalbėjo gan gražiai lietuviškai, o pastarieji du tik lenkiškai. Jie pasisamdė apylinkėje gyvenančių vyrų ir vaikų būrį ir pradėjo kasti minėto pilekalnio dalį priklausančią bajor-

MUMS AUŠTA RYTAS

Pranyks, pranyks vargai, kankynė,
Užgims saulėje, vėl žaislai, —
Laisvų sielų močia — tėvynė,
Mūs ryto buitį ar matai?
Išgirk, išgirk, o aušringoji,
Širdis giedrumų kupina;
Klausyk, daina kaip galingoji
Linguoja tėviškės keliais.
Pranyks, pranyks vargai, kankynė,
Užgims saulėje vėl žaislai, —
Laisvų sielų močia — tėvynė,
Mus ryto buitį ar matai?

— P. Dargis.

KALĖDŲ RYTAS

Žvaigždutėms sniego padabytas, —
Prašvyto puikus dailus rytas,
Kalėdų šventė vel atėjo...
Meteliai vieni prisidejo...

A. J. Jokubaitis

Pražūdytą turtą galima atgauti su pramone, nustotą žinią — studijuojant, nustotą sveikatą — su pagalba gyduolių, bet pražūdytojo laiko niekad-niekaip neatgausi. —

Samuel Smiles.

rui Vaitkui. Vyrams mokėjo po rublį, o vaikams po 50 kapeikų į dieną. Priegtam, už kasime rastas kokias liekanas, dar primokėjo nuo 10 iki 25 kapeikų, kas pridavė kasantiems energijos gerai tēmyti ir ieškoti kokių nors liekanų.

Kasant kalno viršų, per apie porą pėdų gilumos, buvo paprastas juodžemis. Kiek giliaus jau pradėjo rasti aržuolo medžio anglys. Taipgi tose anglyse, sudegintų grūdų ir įvairių kaulų. Negana dar to, taipgi rasta senovės kariškų ginklų: dzydų ir kirvių. Taipgi rasta ir kitokių nepaprastos išžiūros geležgalių, kuriuos nebuvo galima suprasti, kam jie buvo tinkami naudoti.

Kiek pakasus giliaus, rasta brūkas išgrįstas akmenimis. Tą brūką išgriovus, rasta raudono molio, tarytumei cemento siena, kurią nei su kastuva nebuvo galima įkasti, nei su kirviu įkirsti.

Gi tuo pačiu sykiu, kasamo kalno viršuje, buvo kadaise buvusio labai didelio aržuolo kelmas, išsakojęs šaknimis į visas puses ir iš tų šaknų ataugusiomis pusėtinai didelėmis atžalomis. Tad liko nuspręsta, kad ir tas kelmas būtų išverstas.

Keletui vyrų apie dieną laiko dirbus kelmo išvertime, pagalios jis liko suardytas.

Išvertus kelmą, po juo liko atrasta nedidelė medinė skrynutė, kuri jau buvo supuvusi ir vis tik laikėsi. Gi toje skrynutėje atrasta virš dešimt raudonų gražiai žvilgančių auksinių karuolių, riešuto didumo.

Tas radinys, minėtiems bajorams pridavė daugiaus energijos darbą tęsti toliaus. Jie pradėjo tartis su kaimo gyventojais Petraičiais, kuriems priklausė antroji kalno dalis, kad ir ją gavus leidimą kasti. Bevedant derybas, kaž kaip tarp jų įvyko nesusi-pratimas ir minėti Petraičiai net tiems bajorams pagrąsino.

Tokiam incidentui įvykus, minėti bajorai metė kasimo darbą ir išvažiavo atgal į Kauną. Kas parodė, jog jie darė kasimą visai be Rusų valdžios leidimo, pertaigi ir pabugo pagrąsinimo.

Laike kasimo ir randant minėtas liekanas, Daugirdas aiškino, kad tai yra senovės lietuvių aukuras. Rastos anglys reiškiančios, kad tai buvusi kūrenama ugnis. Gi sudeginti grūdai, tai reiškia ūkininkų atnašavimą dievams, kaip auką. Gi kaulai, kurie pasak jų, esą kaip gyvulių, taip ir žmonių, taipgi reiškia, kad senovės lietuviai atnašavę aukas gyvuliais ir žmonėmis. Kas aiškiai liūdi, jog tai buvęs senovės mūsų pra- bočių aukuras.

Atsižvelgiant į tai, kad tik dalelę minėto pilekalnio kasant rasta tiek daug brangaus istorinio turto, drašiai galima spręsti, kad jį giliaus patyrinėjus, būtų galima daugiaus kas naujo surasti bei atidengti. Pertaigi, Lietuvos Vyriausybei reikėtų pasirūpinti šiuos dalykus progai pasitai- kus patyrinėti.

HUMORA

Parašė
KAS TIK NOREJO

LAIŠKAS PAS BROLI

Mielas broli: —

Tavo brangų laiškelių gavau. Širdingai ačiu, kad neužmirštat mane viengungio svetimoj šaly.

Smagu girdėt, kad jums gerai einasi ir kad smagiai išsigērēt už gautą nuo manęs šimtinę. Gaila, kad ne pranešat, ar visą pragērēt, nes jei taip, būčiau prisijuntęs dar daugiau.

Brolis, klausiat, kur aš gavau tuos pinigus. Nors tai gana ilgoka pasaka ir man, bemokslui, sunku ji bus surašyti, tačiau pildydamas jūsų norą, bandysiu išaiškinti.

Visu pirma, nedirbu, bet pinigų turiu. Mat, reikia pripažinti, kad Amerika yra tokia šalis, tokis aukso kalnas, jog ir nedirbdamas gali pinigų turėti. Reikia žinot kur ir mokēt kaip tuos pinigus pasiimti. (Tą ypatybę ir aš dar visai neseniai sužinojau). Dalykas yra sekamas. Vienoj Amerikos valstijoje (Dėdės Samo žemėj) auga ypatingos rūšies medžių kurie, sakysim, vietoj grūšių, obuolių, ar kitų kokių vaisių augina tikras dolarines. Prisieina tik tų dolarinių pasiskint ir, jei yra reikalas, jas, sudėjus vokan, pasiūst Lietuvon. Beje, tie medžiai yra augšti, be šakų, dolariai auga ant viršūnės ir norint pasiskint dolarinių, reikia būt geram slinkikui. Juos vadina dolariniais medžiais ir jie auga, galima sakyti, tyrlaukiuose. Jų niekas nesaugoja, valdžia nesikiša; mat jai pinigai nereikalingi, nes ji jų tiek turi, kad nesumano kur ir kaip praleisti (greičiausia tik ar nepaskolins Francijai ant nesugražinimo sąlygų). Taigi, kad pasiskynus dolarių, prisieina tik išliuogti vienam tų medžių ir pasirašyti kiek tau reikia. Bėda tik tame, kad daugelis žmonių tų dolarių pasiskinti prisirenka ir tie dolariai, nelyginant kaip būdavo mūsų sode obuoliai, užauga tik kartą metuose, tai yra rudeny.

Kuomet gavau nuo brolio laišką, kuriame man pranešei, jog tavo dukterė, Marytė, išeina už vyro ir prašei šimto dolarių vestuvėms iškelti, pasiryžau pasiskinti dolarių. Žinotum, daug vargo turėjau kol per didžiulę minią prie vieno dolarinio medžio prisigrūdau, ir dar daugiau nuvargau kol jo viršūnės pasiekiau. Išliuogęs, betgi, skyniau kiek pajėgdamas. Prisiskyniau tiek, kad jūsų keliamoms vestuvėms ir kitiems reikalsams užtektų.

Nors pavargau, rankos nuo sliuogimo puslėtos, bet turiu pranešti, kad dabar jaučiuos labai smagiai sužinojęs, jog mano brolis, jo visa šeimyna ir visi mūs giminės už tuos pinigus smagaus laiko turėjot.

Prie progos paminėsiu, jog išsiunčiu dar vieną jūsų prašomą šimti-

nę Marytės pasogai išmokėti. Kaslink kitų reikalų: pasibudavojimo naujų trobų, nusipirkimo poros drigantų, įsitaismo naujos bričkos, ir tt. ir tt. meldžiu palaukti kito rudens, kol naujas dolarių derlius pasirodys.

Tuom tarpu viskas. Esu sveikas ir rengiuos apsivest.

Linkėdamas jums linksmų Kalėdų, pasilieku

Su gilia pagarba,
Jūsų brolis
Perkūno Oželis

Teisėjas: Delko sumušeui telegrafistą, pasiaiškink!

Prasikaltėlis: Aš jam padaviau telegramą pasiūst mano meilužei, ir jis tuoj pradėjo ją skaityt. Žinoma, aš to niekuomet nedaleisiu, tai ir kirtau jam vieną.

GRAUDUS VERKSMAS

(Pabaltijos Konferencijai
Kaune paminėti)

Aukaujama Kalėdose nušmurgusiam prošepanui

Nuo marių krašto Varšuvai pašvinko,

Pabaltės žuvėjai Kaune susirinko. Pila augštą kalną broliai žemaitėliai, tai bus jūsų kapas, juokdariai lenkeliai.

Litvinų stalyčioj latviai, suomiai, estai, tik žėčpospolitai reik nūrēt apleistai. Kaip tai nemalonu, kas gal apsaityti, Pilsudskiui Birūtės jau neteks matyti.

Auga sau litvinas, kaip rožė ir rūta, jau poganska Litva ir riebi ir drūta, tų litvinų litais vilensčizna mintas, o polcka markutė kas sekundą krinta

Turime alsuoti pro niemčiaus kišenę, ne litvinai — būtum Liepojuj gyvenę Klaipėdos neduoda pšekrevai pastvėrę, Danske tupim bailiai, skvernus nusitvėrę.

Tie chamai žmuidiakai Kaune susispietę, ir latvius, ir estus, ir suomius sukviētę, mus žydam ant macų rengiasi parduoti, Varšuvą mongolui žada atiduoti.

Jau nuo marių krašto blogas oras pučia šlechecki honorai blogą čėsą jaučia, — kaip tai nemalonu, kas gal apsaityti, Pilsudskiui Birūtės jau neteks matyti.

— Spaktyva

LENKŲ ETIKETA

Paderewskiui virtus politikierium, jį pakvietė į vieną pirmųjų lenkų kabineto susirinkimą garbingo pan'o namuose. Paderewskis atėjo vėlai, rado visus susirinkusius. Jis atsistojo tarpdury, laukia kol kas pasveikins ir kvies toliau. Visi kabineto nariai jautėsi nesavi, nežinojo kaip priimt tokią pasaulio žvaigždę. Užstojo nejauki tylas. Pilsudskis, apsidairęs, pamatė vienam kampe pianą, ir pasilenkęs prieš Ignacą, paklausė:

— Gal pan Paderewskis teiksias ką paskambint?

— Taip, jei pan Pilsudskis pašoks, aš paskambinsiu, — greit sutiko Paderewskis.

NAUJAUSI VĖJOGRAMAI

Berlinas. Seimą išrinkti vokiečiam buvo lengva, bet ne taip dedasi su ministeriais: niekas nenori eiti į ministerius ir gana. Jeigu ir eina, tai nori pasirinkti, su kuo reikės ant vie no suolo sėdėti. Taip, socialistai neina su katalikais, katalikai neina su socialistais ir tautininkais, tautininkai eity su visais, bet jie reikalauja iš socialistų ir katalikų nusivilkti tarptautiškas rudines, ko šie nelabai nori.

Tokiame krizy ketinama kreiptis į Kauną, iškur galima ministerių importuoti vežimais, ir gerai kvalifikuotų iš "Saulės" mokyklos.

Maskva. Artinantis Kalėdoms, pradėjo gauti ir Sovietų diktatoriai Christmas prezentus. Užvakar parėjo pakelis, su antspaudu iš Romos. Atplėšus pakelį rasta didelis apkauštytas kumštis su išprausta špyga (tikrai šventakupriškai). Ant dovanėlės pririšta korčiukė su parašu: "Su krikščioniška tamstoms meile." Pasirašo: Papa Pijušas.

NAMŲ GALVA

Vyras susibarė su žmona... Žmona sučiupo šluotražį. Vyras pastalėn palindo.

— Išlisk!
— Nenoriu!
— Išlisk sakau tau!
— Nelisiu.
— Blogiau bus...
— Nebijau...
— Niekų netaukšk... išlisk!
— O gi nelisiu! Nors vieną kartą aš tau parodysiu, kad esu namų galva.
Klevo Lapas.

Ponia: Ir niekuomet nežinojai ir negirdėjai apie dešimtį Dievo prisakymų? Ar tai gali būtų Kaip tavo vardas?

Vaikas: Maižiešius, poniute.

Koks skirtumas tarp blusos ir dramblio?

Nežinau. O kokis?
Nagi, dramblys gali turēt blusų, o blusos negali turēt dramblių.